

Instytucja
Województwa
Małopolskiego

Wojewódzki Urząd Pracy
w Krakowie

Usługi rynku pracy realizowane przez publiczne służby zatrudnienia w Małopolsce

2016

Rynek pracy w Małopolsce 2015

Spis treści

USŁUGI POŚREDNICTWA PRACY	2
Realizacja usług pośrednictwa pracy przez powiatowe urzędy pracy	4
Usługi EURES	11
Działalność agencji zatrudnienia	12
PORADNICTWO ZAWODOWE, INFORMACJA ZAWODOWA ORAZ POMOC W AKTYWNYM POSZUKIWANIU PRACY	16
Charakterystyka usług indywidualnej informacji zawodowej	16
Charakterystyka usług grupowej informacji zawodowej	17
Charakterystyka usług indywidualnego poradnictwa zawodowego	18
Charakterystyka usług grupowego poradnictwa zawodowego	20
PROGRAMY NA RZECZ PROMOCJI ZATRUDNIENIA, ŁAGODZENIA SKUTKÓW BEZROBOCIA I AKTYWIZACJI ZAWODOWEJ REALIZOWANE PRZEZ POWIATOWE URZĘDY PRACY	23
Realizacja programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej w 2014 r.	23
Efektywność programów rynku pracy	34
Podział i wydatkowanie środków Funduszu Pracy przeznaczonych na aktywizację zawodową bezrobotnych w 2015 r.	35
KOORDYNACJA SYSTEMU ZABEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO	41

Wnioski

W 2015 r. kontynuował się trend wzrostowy w zakresie liczby ofert zgłaszanych do powiatowych urzędów pracy. Pula ta była o ponad 1/5 większa niż w 2014 r. Co istotne w większym stopniu wzrosła liczba ofert zgłaszanych z otwartego rynku. Uznać to można za wyraźny symptom utrzymywania się dobrej koniunktury.

Zwiększony napływ ofert przy jednocześnie mniejszej liczbie osób rejestrujących się w powiatowych urzędach pracy jako bezrobotne spowodowały, że oferty były bardziej dostępne. W 2015 r. średnio w województwie na jedną ofertę przypadły już tylko 4 osoby bezrobotne.

Większa dostępność ofert przełożyła się na wzrost podjęć pracy dokonanych za pośrednictwem urzędów pracy. Zwiększenie miało miejsce zarówno w zakresie podjęć pracy na stanowiskach subsydiowanych, a także na niesubsydiowanych.

Zmalała natomiast liczba podjęć pracy dokonywanych przez bezrobotnych samodzielnie. Jest to zastanawiające w kontekście licznych symptomów świadczących o poprawie na rynku pracy. Wytlumaczeniem może być jednak fakt, że przy tak znacznym zmniejszeniu bezrobocia w pierwszej kolejności powróciły na rynek najbardziej samodzielne, dynamiczne osoby, które nie potrzebowały od urzędów dodatkowego wsparcia i które zasiłały właśnie grupę samodzielnie znajdujących zatrudnienie.

W 2015 r. powiatowe urzędy pracy objęły wsparciem o 5,6% większą grupę bezrobotnych niż w 2014 r. Było to związane z przydzieleniem Małopolsce większych środków Funduszu Pracy na działania aktywizacyjne. W porównaniu z 2014 r. zmniejszeniu uległ jednostkowy koszt wsparcia w związku z tym przyrost liczby aktywizowanych był silniejszy niż wzrost wydatków na aktywizację (o 3,4%).

Widoczny jest spadek liczebności usług doradztwa zawodowego zarówno indywidualnego, jak i grupowego. Jest to negatywnym efektem zmiany organizacji pracy w PUP poprzez wprowadzenie obowiązku opieki nad każdym klientem przez doradcę klienta. Praca doradców zawodowych na stanowisku doradcy klienta skutkuje poszerzeniem zakresu ich obowiązków przez co ograniczeniu uległa skala realizacji ich podstawowych zadań.

Mimo spadku liczby usług indywidualnego poradnictwa zawodowego, pozostaje ona jedną z kluczowych usług realizowanych przez Publiczne Służby Zatrudnienia. Dzieje się tak, ponieważ, wsparcie udzielone przez doradcę może w istotny sposób wpłynąć na decyzje zawodowe podejmowane przez klientów.

Grupowe poradnictwo zawodowe jest wciąż jednym z najefektywniejszych narzędzi wsparcia w konkretnych obszarach zawodowych, takich jak: przygotowanie do rozmowy kwalifikacyjnej czy założenie działalności gospodarczej.

Znaczny wzrost udzielonych indywidualnych informacji zawodowych, wskazuje na konieczność tworzenia przez PSZ rzetelnych i aktualnych informacji nt. rynku pracy, kursów i szkoleń, zapotrzebowania na zawody i wielu innych zagadnień związanych z poszukiwaniem zatrudnienia.

Różnorodność i kompleksowość form wsparcia umożliwia klientom wybór właściwej dla siebie formy pomocy, ze względu na ich potrzeby.

Aktualna pozostaje potrzeba budowania systemu całościowego poradnictwa zawodowego. Należy „odczarować” poradnictwo zawodowe, jako coś skierowanego wyłącznie do bezrobotnych. Niezależnie od wieku, wykształcenia czy sytuacji zawodowej, wiele osób stoi przed różnorodnymi dylematami zawodowymi, z którymi samodzielnie nie jest sobie w stanie poradzić, dlatego też warto promować doradztwo jak usługę „dla każdego”.

Aby dotrzeć do szerokiego kręgu odbiorców niezbędna jest nowoczesna w formie, ale przede wszystkim skuteczna promocja poradnictwa. Idealną sytuacją było by stworzenie mody na poradnictwo zawodowe, tak, aby korzystanie z niego było czymś naturalnym i nieodzownym w życiu każdego człowieka.

USŁUGI POŚREDNICTWA PRACY

Realizacja usług pośrednictwa pracy przez powiatowe urzędy pracy

W 2015 r. podjęcie pracy było przyczyną wyrejestrowania z urzędów pracy 112,2 tys. osób. W porównaniu z 2014 r. było to o 2,4 tys. osób (2,1%) mniej. W grupie tej 41,9 tys. osób zostało zatrudnionych dzięki ofercie otrzymanej w powiatowym urzędzie pracy (PUP) czyli o 5,7% więcej niż w 2014 r. Podobny stopień wzrostu odnotowano w przypadku podjęć pracy za pośrednictwem urzędu na stanowiskach subsydiowanych (5,8%) i niesubsydiowanych (5,2%). W stosunku do 2014 r. mniej natomiast osób podjęło pracę bez skierowania z urzędu pracy o 6,2% (4,6 tys. osób).

Tabela 1. Porównanie wykonania w zakresie usług pośrednictwa pracy w latach 2009 – 2015

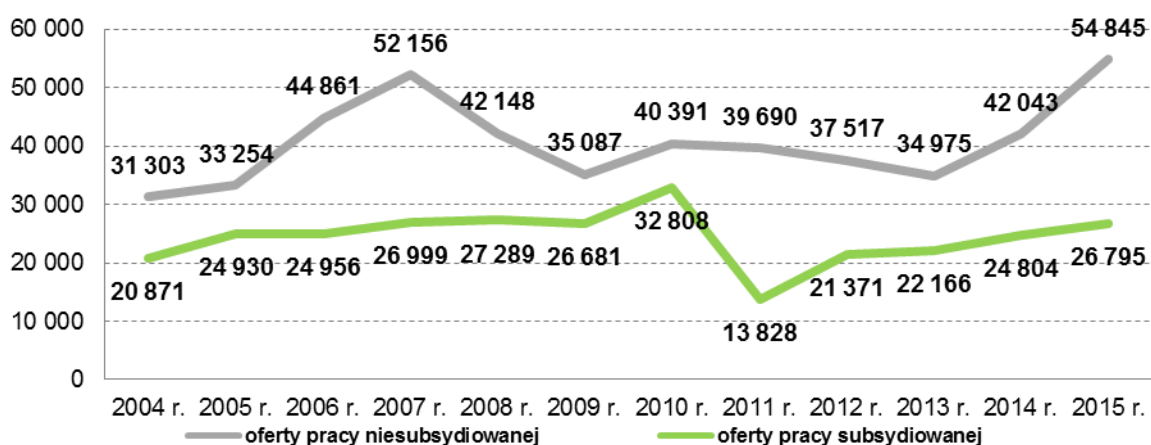
Wyszczególnienie	2009 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r.	2015/2014
Podjęcia pracy - ogółem, w tym	86 038	104 137	91 628	94 934	110 914	114 627	112 237	97,9
przez bezrobotnych	85 496	103 627	91 168	94 498	110 520	114 343	112 001	98,0
przez poszukujących pracy	542	510	460	436	394	284	236	83,1
Podjęcia pracy za pośrednictwem PUP, w tym	39 236	47 497	26 494	31 967	36 392	39 668	41 915	105,7
przez bezrobotnych	38 694	46 987	26 034	31 531	35 998	39 384	41 679	105,8
przez poszukujących pracy	542	510	460	436	394	284	236	83,1
Podjęcia pracy niesubsydiowanej za pośrednictwem PUP	8 951	8 700	9 089	7 579	10 761	10 381	10 923	105,2
przez bezrobotnych	8 661	8 370	8 828	7 293	10 471	10 192	10 767	105,6
przez poszukujących pracy	290	330	261	286	290	189	156	82,5
Pozyskanie ofert pracy	61 768	73 199	53 518	58 888	57 141	66 847	81 640	122,1
Pozyskanie ofert pracy niesubsydiowanej	35 087	40 391	39 690	37 517	34 975	42 043	54 845	130,4
Wizyty u pracodawców	8 269	11 121	8 477	10 269	10 367	8 300	7 493	90,3
Oferty pracy niesubsydiowanej pozyskane w wyniku wizyt	2 915	3 597	5 219	4 440	5 246	5 082	6 232	122,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

W 2015 roku do małopolskich urzędów pracy trafiło 83,9 tys. ofert pracy tj. o 22,6% więcej niż w 2014 r. Część zgłoszeń została przez pracodawców anulowana i ostatecznie w 2015 r. powiatowe urzędy pracy dysponowały pulą 81,6 tys. zgłoszonych w tym czasie wolnych

miejsc pracy. Pula ta była o 22,1% (14,8 tys. ofert) większa niż rok wcześniej. Liczebność ofert subsydiowanych jest uzależniona przede wszystkim od poziomu środków na aktywizację. Ponieważ limit tych środków w 2015 r. był większy niż rok wcześniej zwiększyła się pula ofert dotycząca stanowisk subsydiowanych – o 8% (2 tys.). W stosunku do roku 2014 zwiększyła się też liczba ofert z wolnego rynku i to w znacznym stopniu – o 30% (12,8 tys.). Tylko w jednym urzędzie miał miejsce spadek w tym zakresie. Pula ofert niesubsydiowanych w dyspozycji urzędów pracy w 2015 r. była większa nawet niż w 2007 r. tj. w czasie sprzed spowolnienia gospodarczego, co jest bardzo pozytywną informacją.

Wykres 1. Liczba ofert pracy pozyskanych przez PUP

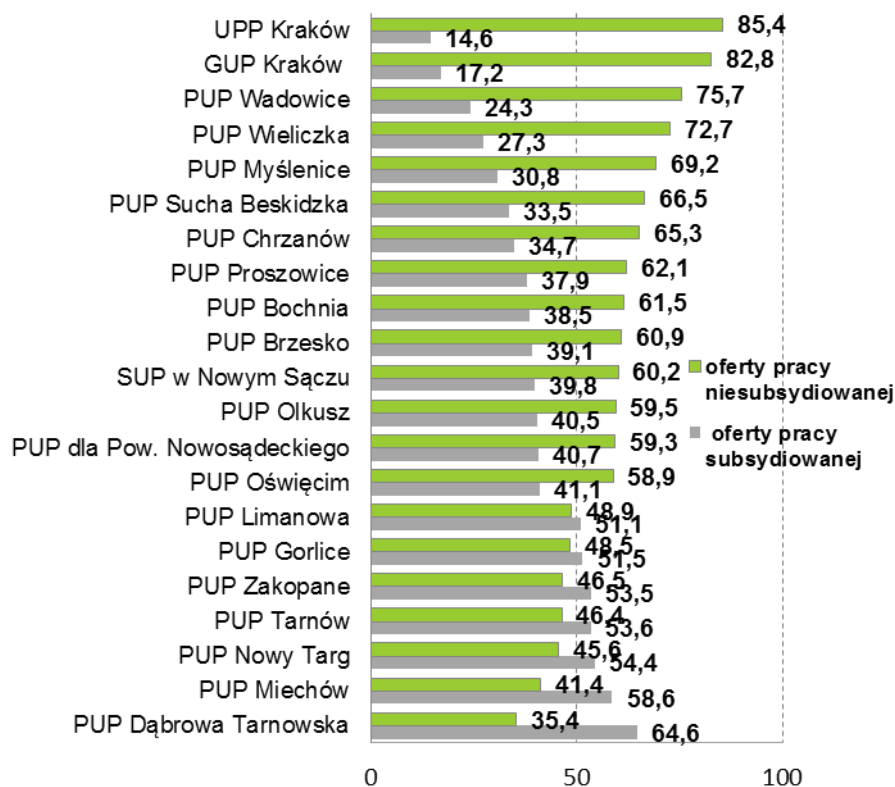

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

Podobnie jak w poprzednich latach w 2015 r. pośrednicy urzędów pracy mieli do dyspozycji głównie oferty zgłoszone z otwartego rynku. Oferty subsydiowane stanowiły tylko 32,8% ogólnej puli.

Zwiększa się liczba urzędów, w których w puli ofert pracy przeważają oferty pracy z otwartego rynku (w 2013 r. – 12 PUP, w 2014 r. 13 PUP, w 2015 r. – 14 PUP). Największy odsetek ofert niesubsydiowanych występował podobnie jak w ubiegłych latach w UPP Kraków – 85,4%, GUP Kraków – 82,8%, czyli tam gdzie dostępność tych ofert jest największa.

Wykres 2. Struktura ofert pozyskanych przez PUP w 2015 r.

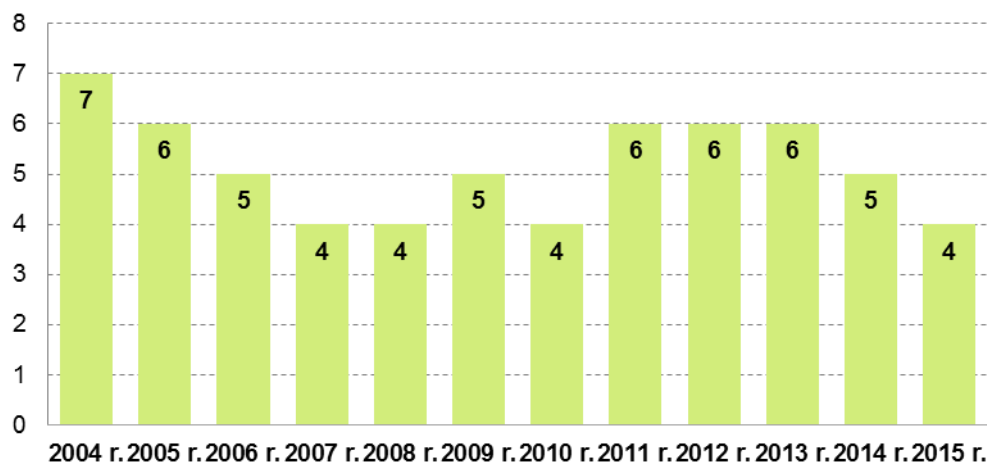
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

Jedną z form pozyskania przez pośredników urzędów pracy ofert zatrudnienia są bezpośrednie wizyty u pracodawców. Są one realizowane w większości małopolskich urzędów pracy. W 2015 r. w Małopolsce przeprowadzono 7,5 tys. wizyt. Umożliwiły one pozyskanie 9,4 tys. ofert pracy. Oferty niesubsydiowane stanowiły wśród zdobytej w ten sposób puli wolnych miejsc pracy podobny odsetek (67%) jak, w ogólnej puli propozycji zatrudnieniowych trafiających do urzędów pracy. W porównaniu z 2014 r. liczba wizyt była o 10% mniejsza, natomiast liczba pozyskanych w ich trakcie ofert o 20% większa. Fakt ten może świadczyć o większej dostępności wolnych miejsc pracy na rynku, a co za tym idzie o lepszej koniunkturze.

Udział pozyskanych w trakcie wizyt zgłoszeń o wolnych miejscach pracy w ogóle ofert zgłoszonych do urzędów kształtował się na podobnym poziomie (11,5%) jak rok wcześniej (2011 r. - 11,8%; 2012 r.- 12,4%; 2013 r. – 14,1%, 2014 r. – 11,7%).

Pozytywne zmiany na rynku pracy spowodowały poprawę relacji pomiędzy liczbą osób bezrobotnych korzystających z pomocy urzędów pracy, a liczbą ofert pracy, jakie urzędy mogły tym osobom zaoferować. W 2015 r. wskaźnik pokazujący, jaka liczba bezrobotnych przypada na 1 ofertę pracy kształtował się w Małopolsce na poziomie – 4.

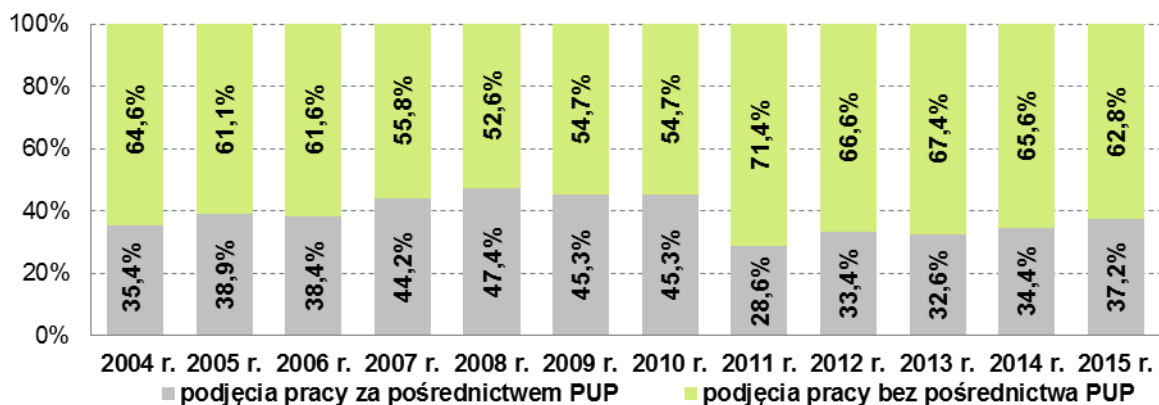
Wykres 3. Zmiany w poziomie wskaźnika określającego liczbę bezrobotnych przypadających na 1 ofertę

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

Najniższą wartość tego wskaźnika odnotowano w UPP Kraków, gdzie osiągnięta została relacja niemal 1 na 1 oraz w PUP Proszowice, gdzie jednej ofercie odpowiadało średnio 2 bezrobotnych. Wartości najwyższe w przypadku tego wskaźnika wystąpiły podobnie, jak w poprzednich latach w PUP Zakopane gdzie średnio 1 ofercie odpowiadało 12 bezrobotnych i PUP Nowy Targ, gdzie na 1 ofertę przypadało 10 bezrobotnych.

Wykres 4. Struktura podjęć pracy osób bezrobotnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

W 2015 r. wśród osób wyrejestrowanych z ewidencji urzędów z tytułu podjęcia pracy 37,2% stanowiły osoby, które uzyskały zatrudnienie dzięki ofercie otrzymanej w urzędzie. W stosunku do 2014 r. udział tej grupy nieco się zwiększył, nadal jednak przeważająca część bezrobotnych znajdowała pracę dzięki ofercie pozyskanej samodzielnie. Nie oznacza to, że bezrobotni są pozostawieni bez pomocy samym sobie, ponieważ osoby podejmujące zatrudnienie samodzielnie, korzystają także z innych świadczonych w powiatowych urzędach

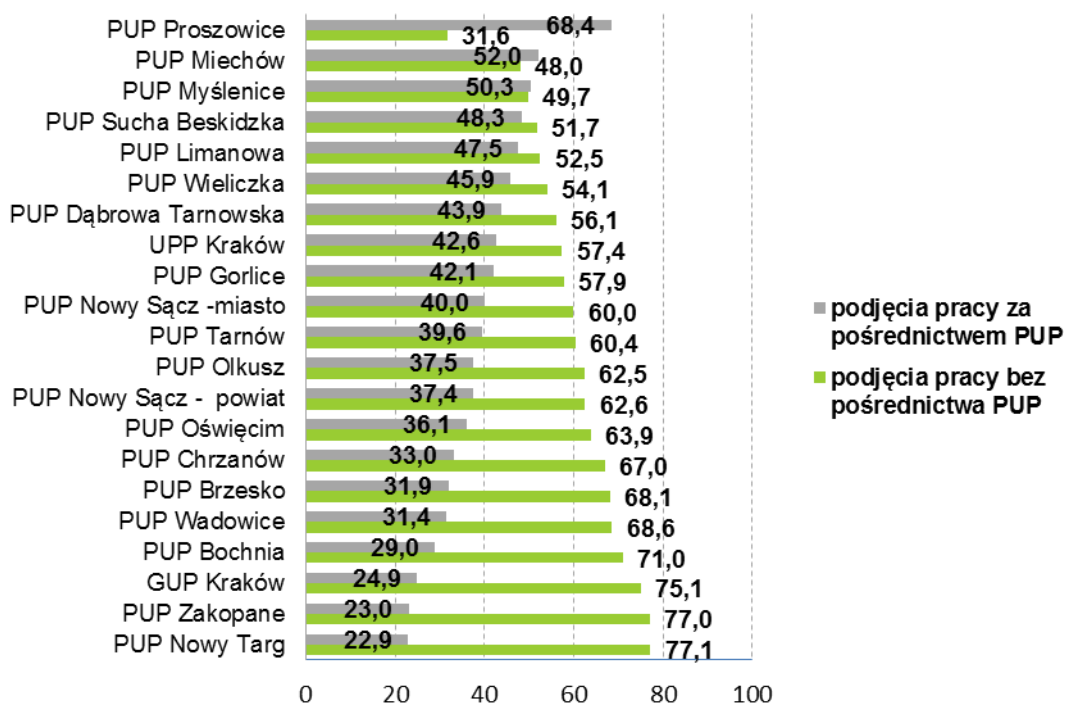

pracy usług, w tym z usług poradnictwa zawodowego, informacji zawodowej i wsparcia w aktywnym poszukiwaniu pracy. Te formy pomocy również pośrednio przyczyniają się do osiągnięcia przez bezrobotnych podstawowego celu, jakim jest znalezienie pracy. Część osób z grupy tzw. samodzielnie znajdujących pracę mogło ją też znaleźć dzięki udostępnianym w urzędach pracy ofertom otwartym, co ze względu na inną procedurę nawiązania kontaktu z pracodawcą nie jest rejestrowane i odnotowywane w statystykach jako podjęcie pracy za pośrednictwem urzędu.

Do powiatowych urzędów pracy szczególnie tych działających w dużych miastach lub w ich bezpośredniej bliskości trafia tylko część ofert pracy. Pozostała pula dystrybuowana jest innymi kanałami. Dlatego istotne znaczenie mają również inne formy wsparcia oferowane przez powiatowe urzędy pracy mające na celu ułatwienie osobom bezrobotnym odnalezienie się na rynku pracy i w ostatecznym efekcie podjęcie zatrudnienia.

Podobnie jak w ubiegłych 4 latach podjęcia pracy dokonywane dzięki ofertom pozyskanym poza urzędem pracy przeważały w zdecydowanej większości urzędów (w 18 PUP na 21 PUP). We wcześniejszym okresie (lata 2007-2010) wyższy udział podjęć pracy dokonywanych dzięki PUP występował w około 9 urzędach. Było to związane z wyższym poziomem środków na aktywizację w dyspozycji urzędów pracy w tym czasie.

Wykres 5. Struktura podjęć pracy odnotowywanych w PUP w 2015 r.

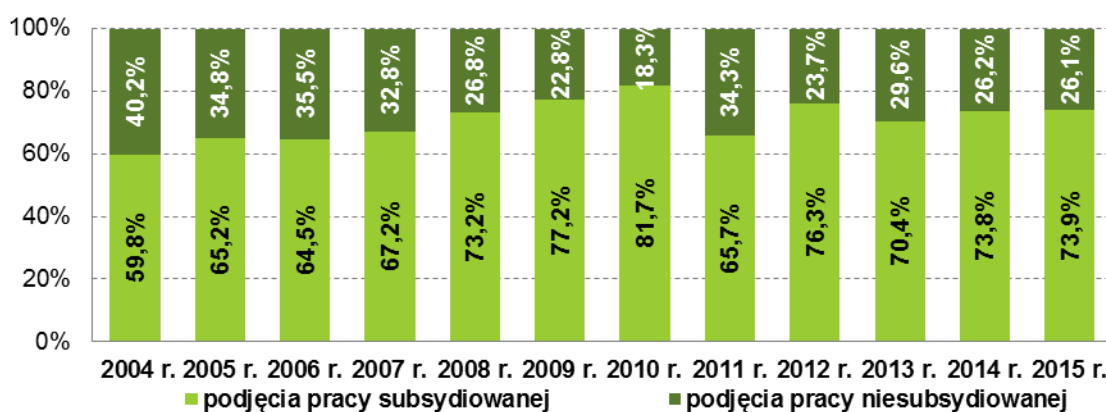

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

Zapisy ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy ukierunkują uwagę powiatowych urzędów pracy na osoby znajdujące się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy. Do takiej grupy kierowana jest w pierwszej kolejności pomoc urzędów i ma ona często charakter wsparcia subsydiowanego.

Dodatkowo trzeba wziąć pod uwagę fakt, że w populacji bezrobotnych zarejestrowanych w Małopolsce dominują osoby zakwalifikowane do II profilu pomocy. Według stanu na koniec 2015 r. grupa ta stanowiła 66,8% osób objętych profilowaniem. Osoby zakwalifikowane do II profilu pomocy to osoby, które mają znaczne problemy z odnalezieniem się na rynku pracy w związku z czym zakłada się, że skuteczna pomoc w ich przypadku wymaga zastosowania poza usługami pośrednictwa pracy i doradztwa zawodowego dodatkowych form aktywizacji. Tłumaczy to przewagę zatrudnienia na subsydiowanych miejscach pracy w puli podjęć pracy dokonywanych za pośrednictwem PUP.

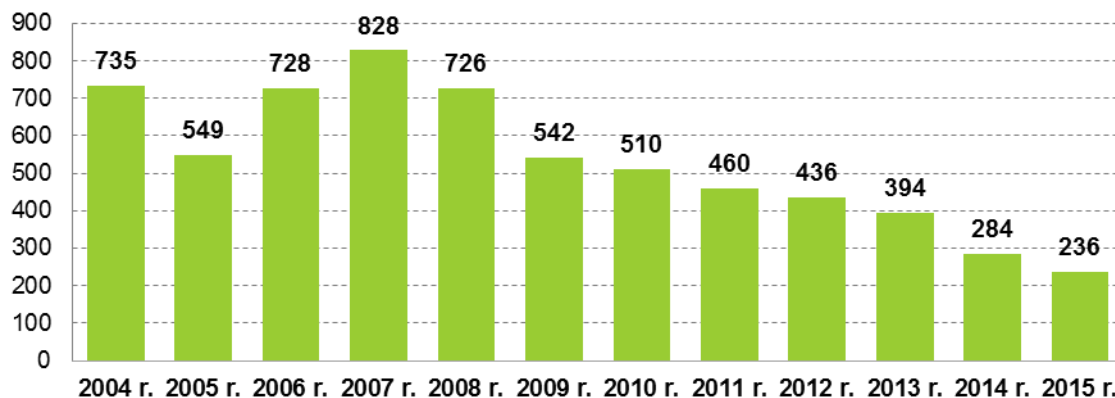
Wykres 6. Zmiany w strukturze podjęć pracy za pośrednictwem PUP

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

W 2015 r. dzięki pośrednictwu świadczonemu przez powiatowe urzędy pracy zatrudnienie podjęło również 236 osób poszukujących pracy nie posiadających statusu osoby bezrobotnej. W porównaniu z 2014 r. było to o 6,9% (48 osób) mniej. Od 2008 r. obserwuje się spadek w zakresie liczby poszukujących pracy podejmujących zatrudnienie dzięki pomocy pośredników powiatowych urzędów pracy.

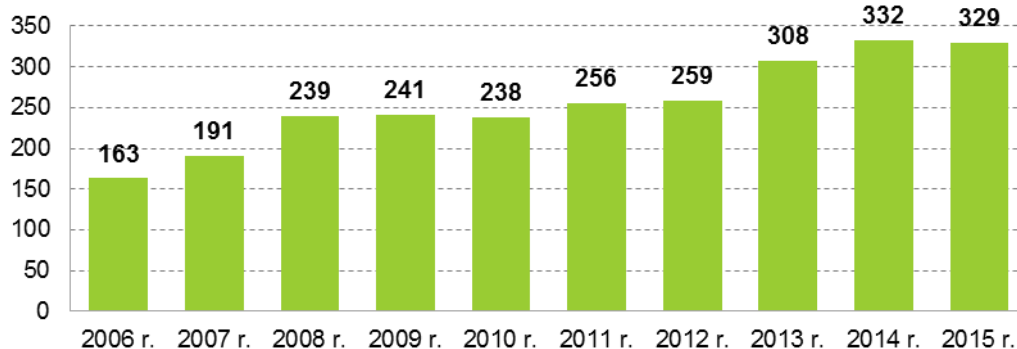
Wykres 7. Liczba poszukujących pracy, którzy podjęli zatrudnienie dzięki pośrednictwu PUP

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

Na koniec 2015 r. w powiatowych urzędach pracy zatrudnionych było 329 pośredników pracy. W stosunku do 2014 r. odnotowano więc nieznaczny spadek o 0,9% tj. o 3 osoby.

Wykres 8. Liczba pośredników pracy zatrudnionych w małopolskich PUP

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

W powiatowych urzędach pracy na stanowisku pośrednika zatrudnione są głównie kobiety. W 2015 r. stanowiły one 88,1% tej grupy. Pośrednicy stażysty a więc pracownicy o mniejszym doświadczeniu stanowili 9,4% tej grupy.

Zmiany wzrostowe w zakresie liczby zatrudnionych na stanowisku pośrednika pracy wystąpiły w 8 urzędach, zmiany spadkowe – w 7 urzędach, w 6 urzędach – odnotowano brak zmian.

Tabela 2. Liczba pośredników pracy w poszczególnych powiatowych urządach pracy w Małopolsce w latach 2006–2014.

wyszczególnienie	liczba pośredników pracy									
	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r.
PUP Bochnia	3	2	7	7	7	7	7	6	7	8
PUP Brzesko	5	6	5	5	7	7	8	7	8	8
PUP Chrzanów	6	6	11	8	10	10	10	14	17	13
PUP Dąbrowa	3	3	6	7	6	7	8	10	9	6
PUP Gorlice	7	10	11	11	11	16	13	10	12	12
GUP Kraków	32	35	31	39	36	40	43	45	45	44
UPP Kraków	14	21	21	19	12	18	17	29	32	36
PUP Limanowa	11	9	8	9	8	9	13	13	18	20
PUP Miechów	3	3	5	5	5	5	4	5	5	5
PUP Myślenice	13	13	13	14	13	13	14	16	18	16
SUP w Nowym Sączu	4	6	7	8	9	8	9	10	11	11
PUP dla Powiatu Nowosądeckiego	7	6	15	17	20	18	16	17	19	19
PUP Nowy Targ	8	10	9	6	9	9	8	11	15	13
PUP Olkusz	5	4	11	11	11	11	11	17	16	19
PUP Oświęcim	8	8	21	16	16	16	16	18	18	14
PUP Proszowice	4	4	4	2	4	5	4	10	9	9
PUP Sucha Beskidzka	2	4	5	5	6	5	6	7	6	7
PUP Tarnów	11	20	29	30	29	31	31	36	40	38
PUP Wadowice	7	7	9	9	9	11	11	15	14	15
PUP Wieliczka	2	6	6	8	7	7	7	8	8	9
PUP Zakopane	8	8	5	5	3	3	3	4	5	7
SUMA PUP	163	191	239	241	238	256	259	308	332	329

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

Usługi EURES

Wojewódzki Urząd Pracy i powiatowe urzędy pracy realizują również usługi z zakresu pośrednictwa międzynarodowego i transgranicznego w ramach EURES, tj. sieci współpracy publicznych służb zatrudnienia i ich partnerów na rynku pracy, wspierającej mobilność w dziedzinie zatrudnienia na poziomie międzynarodowym, w krajach Europejskiego Obszaru Gospodarczego czyli w krajach Unii Europejskiej oraz Norwegii, Islandii, Lichteinsteinie, a także w Szwajcarii.

W 2015 r. w ramach międzynarodowego pośrednictwa pracy EURES we współpracy z innymi doradcami EURES z Polski i pozostałych krajów UE/EOG w Małopolsce upowszechniono informację na temat 426 zagranicznych ofert pracy, obejmujących 3 026 miejsc pracy. Z usług informacyjnych i doradczych w ramach EURES korzystały osoby

poszukujące pracy i bezrobotne z Polski i zagranicy, w tym obywatele Francji, Włoch, Danii, Hiszpanii, Grecji, Ukrainy, Rosji, Białorusi, a także pracodawcy polscy i zagraniczni. Zrealizowano 5 762 tego typu usług dla osób bezrobotnych i poszukujących pracy oraz 672 usługi dla pracodawców. Usługi takie były świadczone w trakcie targów pracy, a także podczas specjalnie w tym celu organizowanych spotkań. Interesującym przedsięwzięciem było zorganizowanie we współpracy z doradcami EURES z WUP w Katowicach, Poznaniu, Wałbrzychu i Opolu targów pracy online na platformie udostępnionej przez Komisję Europejską. Wzięło w nich udział 41 firm, doradcy EURES z 7 krajów oraz 12 innych instytucji, m.in. Ochotnicze Hufce Pracy i biura karier. Pracodawcy zaprezentowali 574 oferty pracy dotyczące 1 910 miejsc zatrudnienia, a 313 osób poszukujących pracy zdecydowało się na rejestrację swojego profilu na platformie.

W ramach współpracy transgranicznej Polska – Słowacja, w tym Partnerstwa na Transgranicznym Rynku Pracy Polski i Słowacji POPRAD-DUNAJEC, wspólnie z OHP zorganizowane zostały w Nowym Sączu Transgraniczne Targi Pracy, Edukacji i Przedsiębiorczości z udziałem pracodawców, instytucji rynku pracy z podregionu nowosądeckiego i Kraju Preszowskiego, oraz instytucji edukacyjnych i wspierających przedsiębiorczość. W ramach tej współpracy przygotowano również opracowanie pt. „Optymalne ścieżki wsparcia dla osób marginalizowanych na transgranicznym rynku pracy Polski i Słowacji”, w którym przedstawiono krótkie charakterystyki grup: osób niepełnosprawnych, osób po 50. r.ż., osób długotrwale bezrobotnych, Romów, kobiet powracających na rynek pracy po urlopach macierzyńskich i wychowawczych, byłych więźniów i osób dziedziczących wykluczenie społeczne, w tym także wskazówki dotyczące ich aktywizacji oraz dobre praktyki. Dla pracowników powiatowych urzędów pracy z subregionu nowosądeckiego oraz Kraju Preszowskiego przeprowadzone zostało szkolenie na temat zakładania działalności gospodarczej w Polsce i na Słowacji, celem przygotowania ich do udzielania informacji osobom zainteresowanym otwarciem własnej działalności w transgranicznym obszarze Polski i Słowacji.

Działalność agencji zatrudnienia

Agencje zatrudnienia są niepublicznymi podmiotami świadczącymi usługi w zakresie pośrednictwa pracy, pośrednictwa do pracy za granicą, poradnictwa zawodowego, doradztwa personalnego i pracy tymczasowej. Aby agencja zatrudnienia działała legalnie, musi posiadać certyfikat o dokonaniu wpisu do rejestru agencji zatrudnienia prowadzonego przez wojewódzki urząd pracy.

W roku 2015 na terenie województwa małopolskiego było zarejestrowanych 570 agencji zatrudnienia (wzrost o 118 w stosunku do 2014 r.), w tym:

- 204 podmioty pośrednictwa pracy;
- 62 pośredniczące w kierowaniu do pracy za granicą u pracodawców zagranicznych;
- 106 podmiotów działających w ramach pracy tymczasowej;
- 94 podmioty działające w zakresie doradztwa personalnego;
- 83 podmioty działające w zakresie poradnictwa zawodowego¹.

Tabela 3. Liczba osób, która podjęła pracę za pośrednictwem agencji w latach 2012-2015

Lp.	Wyszczególnienie	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r.
a	pośrednictwo pracy w Polsce	33 961	28 330	32 399	41 452
b	pośrednictwo pracy za granicą	2 954	2 427	3 504	2 464
c	w ramach pracy tymczasowej (Polska i zagranica)	68 080	53 741	57 554	61 647

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

Agencje zatrudnienia świadczące swoje usługi na terenie Małopolski oferują przede wszystkim pośrednictwo pracy na terenie kraju. W 2015 r. w 91% przypadków podjęcie pracy za pośrednictwem agencji zatrudnienia dotyczyło miejsc pracy w Polsce. W ramach pośrednictwa pracy za granicą agencje mają w swojej ofercie głównie oferty zatrudnienia w krajach Europy, w tym najwięcej w krajach Europy Zachodniej.

Tabela 4. Państwa, w których osoby kierowane przez agencje podejmowały zatrudnienie w 2015 r.

państwo	liczba podejmujących zatrudnienie
Polska	69 485
Niemcy	2 635
Francja	1 627
Wielka Brytania	539
Norwegia	318
Rumunia	204
Czechy	193
Finlandia	164
Szwecja	147
Grecja	120
Islandia	83

¹ Liczba agencja nie sumuje się gdyż jeden podmiot może świadczyć różne usługi.

Niderlandy	70
Irlandia	49
Słowacja	42
Hiszpania	36
Zjednoczone Emiraty Arabskie	21
Dania	13
Austria	11
Maroko	10
Cypr	5
Belgia	4
Luksemburg	4
Rosja	3
Indie	2
Oman	2
Brazylia	1
Kenia	1
RPA	1
Arabia Saudyjska	1
Szwajcaria	1
Ukraina	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

W 2015 r. Okręgowy Inspektorat Pracy (OIP) w Krakowie skontrolował 27 agencji zatrudnienia z terenu województwa małopolskiego (na podstawie planu kontroli opracowanego zgodnie z Zasadami współpracy zawartymi w dniu 24.07.2009 r. pomiędzy Okręgowym Inspektorem Pracy w Krakowie a Marszałkiem Województwa Małopolskiego).

Tabela 5. Liczba kontroli agencji zatrudnienia przez PIP w latach 2010-2014

	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r.
plan kontroli	30	30	20	20	20	20
wykonanie	32	36	27	28	23	27

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

W czasie kontroli stwierdzono głównie nieprawidłowości w zakresie nie podawania w dokumentach, ogłoszeniach i ofertach numeru wpisu do rejestru agencji, co głównie wiązało się z niewiedzą osób odpowiedzialnych za prowadzenie agencji zatrudnienia o tym ustawowym obowiązku. Część agencji zatrudnienia wyjaśniała, że nie chcą w swoich ogłoszeniach zamieszczać informacji, iż poszukują pracownika tymczasowego lub też, że ogłoszenie zamieszczane jest przez agencję zatrudnienia, gdyż zdaniem przedstawicieli tych agencji wpływa to na małe zainteresowanie ofertą, co spowodowane jest ugruntowaną w polskim społeczeństwie dużą nieufnością do wszelkich form pośrednictwa w zatrudnieniu oraz pracy tymczasowej.

W dalszym ciągu osoby korzystające z usług agencji zatrudnienia nie mają często wiedzy na temat możliwości skorzystania z pomocy Państwowej Inspekcji Pracy (PIP) w przypadku łamania prawa przez agencje zatrudnienia. Świadczy o tym niewielka stosunkowo liczba skarg (9 w 2015 r.), jakie wpłynęły do OIP Kraków w okresie sprawozdawczym, w tym zakresie oraz mała liczba udzielonych porad prawnych (wyjątek stanowią skargi i porady dotyczące przestrzegania przepisów prawa pracy w agencjach pracy tymczasowej). Przyczyną tego stanu jest fakt, że osoby pokrzywdzone przez agencję przebywają za granicą RP.

Dodatkowymi problemami związanymi z kontrolą podmiotów przez PIP jest kwestia związana z coraz częstszym zastępowaniem działalności w zakresie agencji pracy tymczasowej tzw. „outsourcingiem”. Agencje zatrudnienia i podmioty nie będące agencjami zatrudnienia wybierają tę formę prowadzenia działalności gospodarczej, co stanowić może próbę obejścia obowiązków wynikających w ustawy z dnia 9 lipca 2003 r. o zatrudnianiu pracowników tymczasowych, której nie stosuje się do „outsourcingu”.

PORADNICTWO ZAWODOWE, INFORMACJA ZAWODOWA ORAZ POMOC W AKTYWNYM POSZUKIWANIU PRACY

Poniższe opracowanie obejmuje zestawienie usług poradnictwa i informacji zawodowej realizowanych przez powiatowe urzędy pracy oraz Centra Informacji i Planowania Kariery Zawodowej Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie. Łącznie w 2015 r. z poradnictwa indywidualnego skorzystało 28,6 tys. osób, z poradnictwa grupowego 10 tys. osób, z indywidualnej informacji zawodowej skorzystało 47,6 tys. osób, a w grupowych spotkaniach informacyjnych udział wzięło 18,7 tys. osób. Najliczniejszą część korzystającą z poradnictwa indywidualnego stanowili bezrobotni, tj. 24,4 tys. osób, podobnie sytuacja wyglądała w wypadku klientów grupowego poradnictwa zawodowego, było to 6,7 tys. osób. Klientami indywidualnego poradnictwa zawodowego w Centrach Informacji i Planowania Kariery Zawodowej WUP Kraków było 2,5 tys. osób. Są to najczęściej osoby pracujące, studenci, pełnoletni uczniowie szkół średnich lub osoby niezarejestrowane niepracujące.

Tabela 6. Usługi indywidualnego i grupowego poradnictwa zawodowego, indywidualnej i grupowej informacji zawodowej w Małopolsce w 2015 r.

wyszczególnienie		poradnictwo zawodowe		informacja zawodowa	
		liczba klientów indywidualnego poradnictwa	liczba klientów grupowego poradnictwa	liczba wizyt indywidualnych klientów	liczba klientów grupowych spotkań
ogółem		28 557	10 008	47 555	18 702
w tym:	CIZ	2 472	1 985	14 628	2 994
	PUP	26 085	8 023	32 927	15 708
z ogółem:	kobiety	14 273	5 694	26 480	9 758
	bezrobotni	24 445	6 687	X	12 532
	w tym kobiety	12 105	3 792	X	6 804

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

Charakterystyka usług indywidualnej informacji zawodowej

W 2015 r. z indywidualnej informacji zawodowej skorzystało 47,6 tys. osób. Podobnie jak w latach poprzednich większość odbiorców indywidualnej informacji zawodowej stanowiły kobiety tj. 26,5 tys. Zauważalny jest istotny wzrost liczby udzielonych indywidualnych informacji zawodowych w stosunku do 2014 r. Wzrost o 9,3 tys. informacji można tłumaczyć rzeczywistą potrzebą wśród klientów na aktualną informację zawodowym oraz zwiększoną ich aktywności na rynku pracy.

Tabela 7. Porównanie usługi indywidualnej informacji zawodowej na przestrzeni lat 2012 - 2015

wyszczególnienie	informacja zawodowa – liczba wizyt osób indywidualnych			
	2012	2013	2014	2015
razem	38 084	43 321	38 295	47 555
kobiety	20 139	22 943	20 368	26 480

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

Do najczęściej udzielanych informacji w powiatowych urzędach pracy należały: wzory dokumentów aplikacyjnych, metody poszukiwania zatrudnienia oraz informacje o pracodawcach. Również Centra Informacji i Planowania Kariery Zawodowej WUP Kraków tworzyły i publikowały szereg informacji zawodowych, które można pobrać ze strony internetowej WUP Kraków pod adresem <http://wup-krakow.pl/uslugi-ryнку-pracy/poradnictwo-zawodowe/informacje-zawodowe-1>

Charakterystyka usług grupowej informacji zawodowej

W 2015 r. zorganizowano 1,8 tys. grupowych spotkań informacyjnych. W sumie wzięło w nich udział 18,7 tys. osób, z czego 9,8 tys. to kobiety. Najliczniej z tej formy wsparcia skorzystały osoby zarejestrowane, tj. 12,5 tys. osób. Wśród nich przeważały osoby do 25. r.ż., zamieszkałe na wsi, przebywające w rejestrze do 6 miesięcy. Najczęściej tematami tych spotkań, są informacje dotyczące: możliwości skorzystania z form pomocy opisane we wcześniejszej części tego opracowania, a ponadto usługi takie jak: pośrednictwo pracy, kursy i szkolenia zawodowe, staże, dotacje na założenie działalności gospodarczej, prace interwencyjne czy roboty publiczne. Informacja kierowana jest również do pracodawców, ponieważ oni również mogą skorzystać ze wsparcia PSZ. Może ono polegać m.in. na dofinansowaniu kosztów wyposażenia stanowiska pracy, refundacji wynagrodzenia pracownika czy też pomocy w doborze kandydatów do pracy i doradztwie zawodowym dla pracowników. Szczegółowe informacje na ten temat dostępne są we wszystkich urzędach pracy.

Tabela 8. Klienci usługi grupowej informacji zawodowej w latach 2012–2015

wyszczególnienie		grupowa informacja zawodowa							
		liczba grup				liczba osób uczestniczących w spotkaniach grupowej informacji			
						razem			
		2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015
ogółem		1 722	1 593	1 495	1 839	20 453	20 537	15 556	18 702
z tego	bezrobotni	x				18 401	17 946	12 924	12 532
	poszukujący pracy	x				109	66	54	16
	inni	x				1 943	2 525	2 578	6 154
bezrobotni do 25. r.ż.		x				8 488	8 114	5 963	8 290
bezrobotni powyżej 50. r.ż.		x				2 465	2 585	1 553	860
bezrobotni do 6 miesięcy		x				13 281	12 221	8 441	9 852
bezrobotni od 6 do 12 miesięcy		x				2 014	2 192	1 565	1 058
bezrobotni powyżej 12 miesięcy		x				3 106	3 533	2 918	1 622
zamieszkali na wsi		x				11 836	11 540	8 647	8 606
niepełnosprawni		x				1 150	817	615	451
cudzoziemcy		x				14	9	8	13

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

Charakterystyka usług indywidualnego poradnictwa zawodowego

W 2015 r. z tej usługi skorzystało łącznie 28,6 tys. osób, w tym 14,3 tys. kobiet. Łączna liczba wizyt wyniosła 46,1 tys. Zdecydowana większość to osoby zarejestrowane, jako bezrobotne w powiatowych urzędach pracy. Klientami korzystającymi z poradnictwa indywidualnego w Centrach Informacji i Planowania Kariery Zawodowej WUP Kraków, są przede wszystkim osoby pracujące, studenci, absolwenci szkół średnich oraz inne osoby niezarejestrowane. Zauważalny jest spadek liczby osób korzystających z tej formy wsparcia, jak i ilości wizyt w ramach porady. Z przygotowanej przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej analizy rozwiązań wprowadzonych ustawą z dnia 14 marca 2014 r. o zmianie ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz niektórych innych

ustaw jednoznacznie wynika, że w ostatnim okresie spadek liczebności świadczonych usług doradczych związany jest z wprowadzeniem funkcji doradcy klienta. Doradcy zawodowi zatrudnieni są obecnie na takim stanowisku w związku z tym mają dodatkowe obowiązki co wpływa na ograniczenie skali dotychczas realizowanych zadań właściwych dla ich stanowisk. Na podstawie przeprowadzonych przez Ministerstwo badań można stwierdzić, że 47% badanych PUP częściowo ograniczyło skalę świadczonych usług w zakresie poradnictwa zawodowego ale utrzymało zakres świadczonych usług, 30% PUP zdecydowanie ograniczyło skalę świadczonych usług w zakresie poradnictwa zawodowego oraz ograniczyło zakres świadczonych usług, a 1% całkowicie zaprzestało świadczenia poradnictwa zawodowego. Tylko 11% badanych PUP utrzymało dotychczasową skalę i zakres usług poradnictwa zawodowego. Być może na spadek liczby świadczonych usług doradczych ma też wpływ spadek bezrobocia w Małopolsce oraz udział części bezrobotnych w programach aktywizacyjnych realizowanych przez podmioty zewnętrzne na zlecenie urzędów pracy.

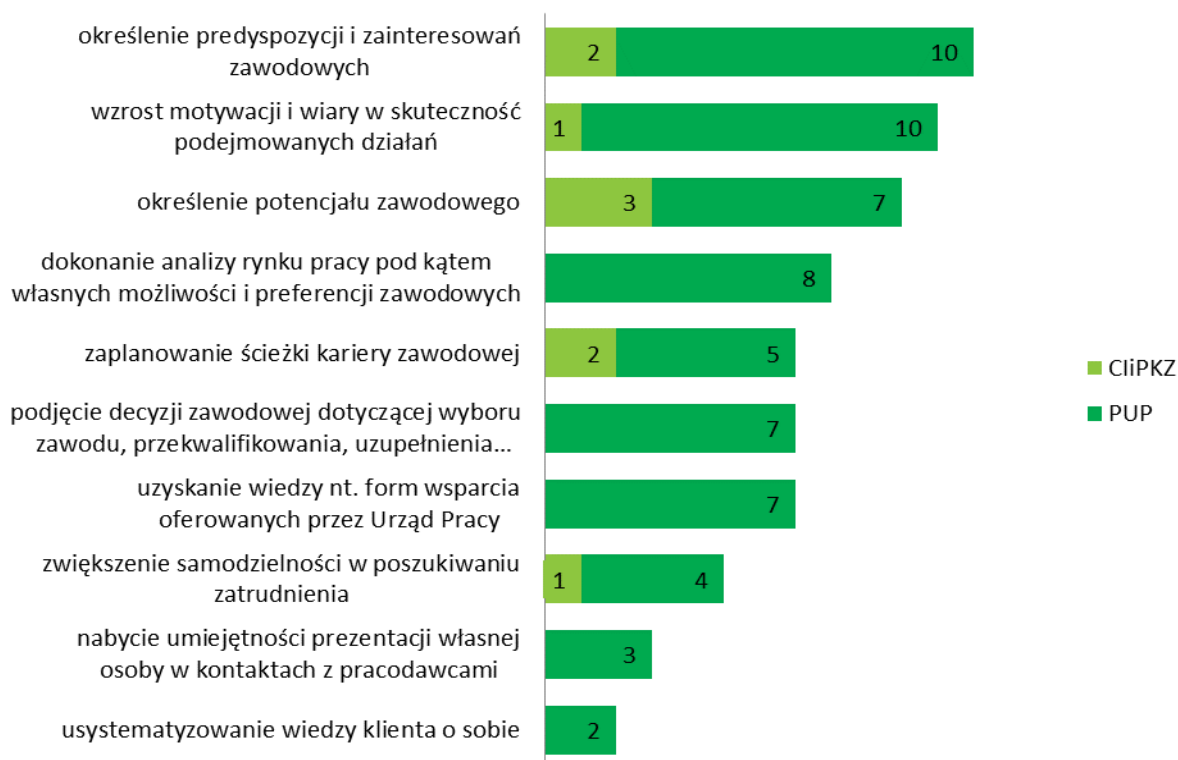
Tabela 9. Klienci indywidualnego poradnictwa zawodowego w latach 2012–2015

wyszczególnienie		liczba wizyt w ramach porady indywidualnej				liczba osób korzystających z porady indywidualnej			
		2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015
ogółem		64 578	60 982	53 822	46 129	45 937	44 200	37 208	28 557
z tego	bezrobotni	61 285	57 964	51 091	39 863	43 474	41 910	35 450	24 445
	poszukujący pracy	664	567	320	242	438	340	194	120
	inni	2629	2451	2 411	6 024	2025	1950	1 564	3 992
wybrane kategorie bezrobotnych									
bezrobotni do 25. r.ż.		18 508	18 250	14 049	8 273	13 379	13 491	10 463	6 227
bezrobotni pow. 50. r.ż.		13 186	11 978	12 019	12 965	8 858	8 391	7 536	6 113
bezrobotni do 6 miesięcy		24 496	24 131	20 623	21 629	17 079	17 676	15 578	14 580
bezrobotni powyżej 12 miesięcy		16 032	19 263	20 220	13 439	11 759	10 522	12 984	6 960
zamieszkali na wsi		31 806	30 825	22 725	15 376	22 105	22 571	16 904	11 248
niepełnosprawni		4 515	4 990	4 790	5 499	2 931	3 088	2 686	2 320
cudzoziemcy		72	76	72	42	47	54	51	27

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

Pomoc udzielana przez doradcę zawodowego może dotyczyć: metod poszukiwania zatrudnienia, opracowania dokumentów aplikacyjnych, rozmowy kwalifikacyjnej, zbadania predyspozycji i kompetencji zawodowych, wyboru kursów i szkoleń zawodowych, zmiany zawodu i przekwalifikowania lub założenia działalności gospodarczej. Ponadto wsparcie może również mieć charakter motywacyjny i rozwojowy, tzn. doradca używając różnego rodzaju metod i narzędzi, pomaga klientowi dokonać bilansu doświadczeń i umiejętności zawodowych w celu wyboru dalszej ścieżki kariery.

Wykres 9. Jakie efekty najczęściej osiągają klienci w wyniku procesu poradnictwa indywidualnego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

Charakterystyka usług grupowego poradnictwa zawodowego

W 2015 r. przeprowadzono 1,1 tys. spotkań grupowego poradnictwa zawodowego. Wzięło w nich udział 10 tys. osób w tym 5,7 tys. kobiet. W 2015 r. przeprowadzono o 93 spotkania więcej niż w 2014 r. przy jednoczesnym spadku liczby uczestników. Zdecydowana większość uczestników, (66,8%) to osoby bezrobotne zarejestrowane w powiatowych urzędach pracy. Następną pod względem liczebności grupą są tzw. „inni”, czyli pracujący, studenci lub niepracujący niezarejestrowani, (1/3 uczestników). Znaczną część (1/4 odbiorców tej usługi) stanowią osoby młode, do 25. r.ż. Z usługi tej korzystają w większym stopniu mieszkańcy miast (60% uczestników).

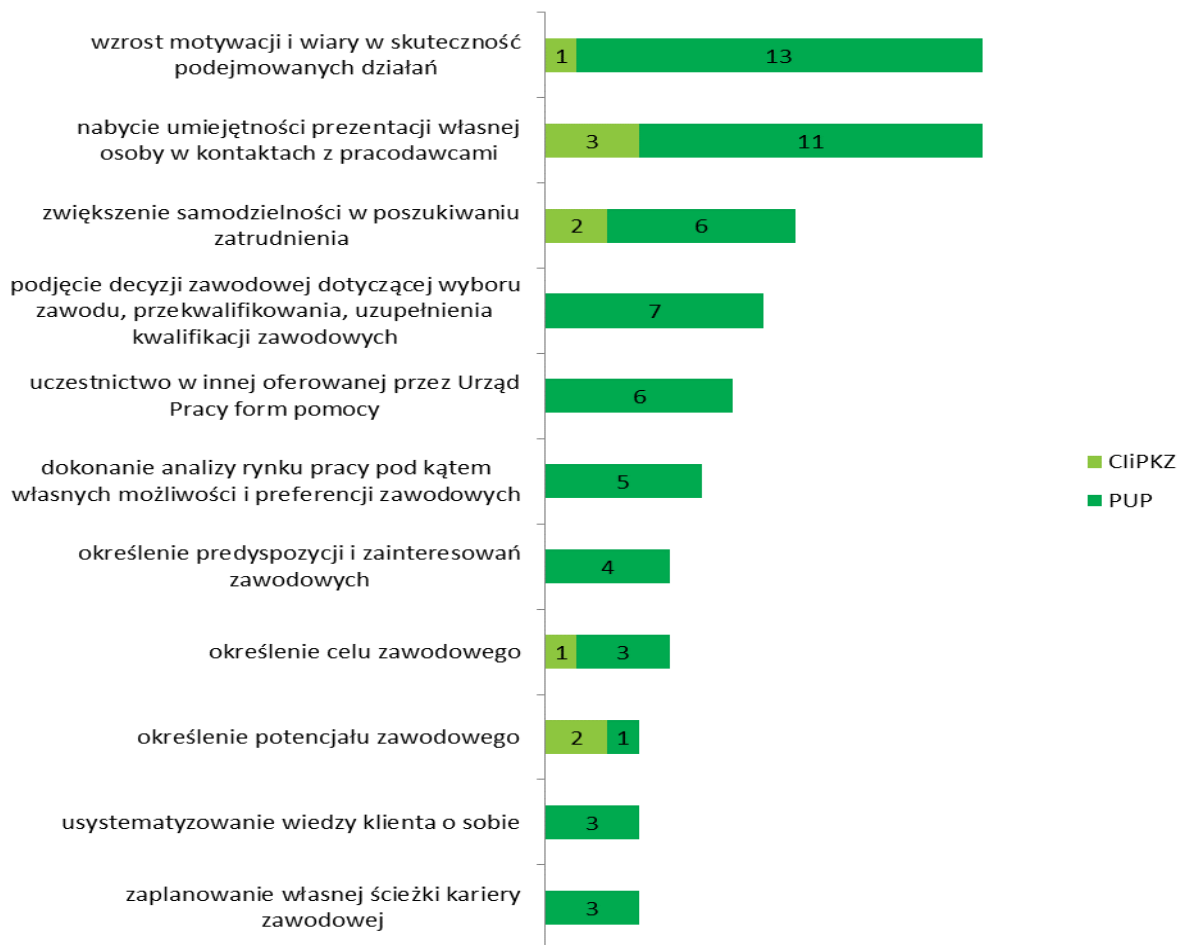
Poradnictwo grupowe to forma wsparcia, w trakcie, której uczestnicy pracują warsztatowo nad poznaniem określonego obszaru lub też próbują rozwiązać konkretne problemy zawodowe. Praca w zespole pozwala skuteczniej pracować dzięki efektowi synergii. Stanowi również doskonałą okazję do wymiany wiedzy i informacji a także ma wymiar motywacyjny i integracyjny. Programy grupowego poradnictwa zawodowego najczęściej koncertują się wokół problematyki samodzielnego poszukiwania pracy (rozmowa kwalifikacyjna, tworzenie dokumentów aplikacyjnych) oraz odkrywania swojego potencjału zawodowego. Osoby zainteresowane poradnictwem indywidualnym, jak i grupowym realizowanym przez WUP Kraków, mogą zasięgnąć wszelkich informacji na ten temat w Centrach Informacji i Planowania Kariery Zawodowej WUP Kraków lub na stronie <http://wup-krakow.pl/uslugi-rynku-pracy/poradnictwo-zawodowe>. W przypadku powiatowych urzędów pracy, informacje dostępne są w siedzibach lub też stronach internetowych poszczególnych urzędów.

Tabela 10. Klienci grupowego poradnictwa zawodowego w latach 2012–2015

wyszczególnienie		grupowe poradnictwo zawodowe							
		liczba grup				liczba osób korzystających z grupowego poradnictwa zawodowego			
		2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015
Ogółem		870	703	1 039	1 132	7 443	6 361	13 316	10 008
rodzaj	bezrobotni	x				6 824	5 882	11 940	6 687
	poszukujący pracy	x				35	21	38	20
	inni	x				584	458	1 338	3 301
bezrobotni do 25. r.ż.		x				2 299	2 304	4 502	2 530
bezrobotni pow. 50. r.ż.		x				1 340	927	1 664	1 258
bezrobotni do 6 miesięcy		x				2 873	2 772	5 544	3 702
bezrobotni od 6 do 12 miesięcy		x				1 524	1 246	2 051	929
bezrobotni pow. 12 miesięcy		x				2 427	1 864	4 202	2 056
zamieszkali na wsi		x				4 200	3 507	7 316	3 690
niepełnosprawni		x				449	384	505	443
cudzoziemcy		x				9	7	5	5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

Wykres 10. Jakie efekty najczęściej osiągają klienci w wyniku uczestnictwa w programach grupowego poradnictwa zawodowego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

PROGRAMY NA RZECZ PROMOCJI ZATRUDNIENIA, ŁAGODZENIA SKUTKÓW BEZROBOCIA I AKTYWIZACJI ZAWODOWEJ REALIZOWANE PRZEZ POWIATOWE URZĘDY PRACY

Realizacja programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej w 2014 r.

W przypadku osób, które mają problemy z podjęciem pracy i wobec, których usługi poradnictwa zawodowego i pośrednictwa pracy są rozwiązaniem niewystarczającym ustawa przewiduje możliwość zaproponowania dodatkowych form wsparcia. Instrumenty aktywizacyjne są bardzo różnorodne stanowią bowiem odpowiedź na bardzo zróżnicowane problemy i potrzeby osób pozostających bez pracy. W ostatnim okresie (od 2014 r.) katalog ten uległ jeszcze poszerzeniu o nowe rozwiązania, m.in. bon szkoleniowy, bon stażowy, bon zatrudnieniowy, bon na zasiedlenie, dofinansowanie zatrudnienia osoby w wieku 50+, refundacja składek na ubezpieczenie społeczne osoby do 30. roku życia., grant na utworzenie stanowiska pracy w formie telepracy, świadczenie aktywizacyjne, a także zlecenie usług aktywizacyjnych.

W 2015 r. z tego typu pomocy skorzystało 36,5 tys. osób, tj. o prawie 2 tys. (5,6%) więcej niż w 2014 r. Skala realizowanych przez urzędy pracy działań aktywizacyjnych jest ściśle uzależniona od wysokości środków Funduszu Pracy (FP), w oparciu o które są one finansowane. W 2015 r. pula środków przeznaczonych na programy rynku pracy była wyższa niż rok wcześniej. Możliwe było więc sfinansowanie wsparcia aktywizacyjnego dla większej liczby osób.

Tabela 11. Subsydiowane programy rynku pracy – uczestnicy w latach 2009–2015

Subsydiowane programy rynku pracy	2009 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r.	2015/2014
Szkolenia dla bezrobotnych	10 976	12 860	4 553	6 171	5 869	5 358	5 556	103,7
Pożyczki szkoleniowe	0	0	0	0	1			x
Prace interwencyjne	2 312	2 735	1 803	1 996	2 314	2 341	3 505	149,7
Roboty publiczne	2 035	3 256	1 296	1 624	1 349	1 452	1 299	89,5
Stáže	16 067	20 989	8 191	13 104	13 707	15 390	15 601	101,4
Przygotowanie zawodowe w miejscu pracy/przygotowanie zawodowe dorosłych	419	73	11	4	1	3	2	66,7

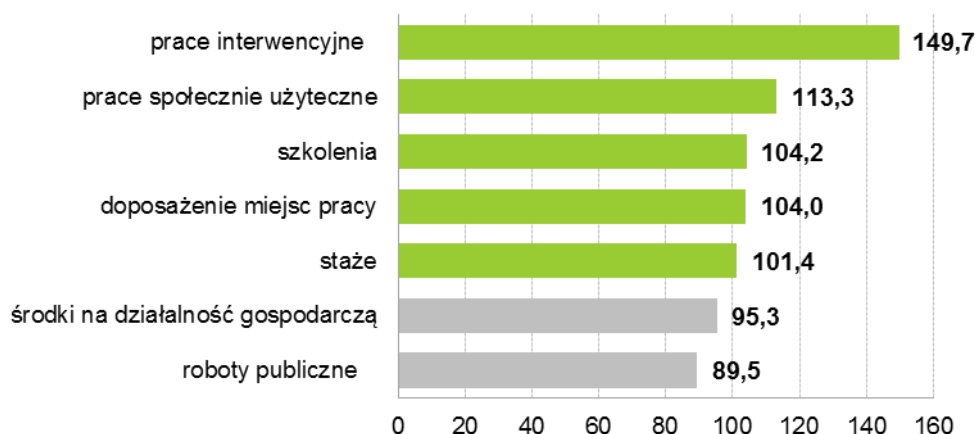

Śr. dla bezrobotnych na podjęcie działalności gospodarczej	4 925	6 151	2 288	3 468	4 004	4 996	4 759	95,3
Refundacje dla pracodawców (liczba utworzonych miejsc pracy)	1 989	3 019	1 380	1 702	1 740	2 198	2 288	104,1
Refundacje ZUS	137	58	101	47	95	155		0,0
Stanowiska PFRON	281	248	142	126	92	69		0,0
Inne prace społecznie użyteczne	21	91	107	48	44	393	972	247,3
prace społecznie użyteczne	1 847	1 997	1 887	2 119	2 181	2 195	2 486	113,3
SUMA	41 009	51 477	21 759	30 409	31 397	34 550	36 468	105,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy

Zwiększenie liczby uczestników odnotowano w odniesieniu do większości form wsparcia, w tym największe w przypadku prac interwencyjnych i prac społecznie użytecznych. Coraz częściej stosowane były też rozwiązania wprowadzone nowelizacją ustawy. Ponieważ sprawozdania statystyczne zostały dostosowane do zmian w ustawie dopiero od stycznia 2015 r. w przypadku większości tych nowych rozwiązań brak jest informacji za 2014 r. o liczbie osób korzystających z nowych instrumentów oraz o kosztach poniesionych na ich realizację. Porównanie zmian w okresie 2014-2015 możliwe jest wyłącznie na ogólnym poziomie dotyczącym całej grupy nowych instrumentów. W stosunku do 2014 r. udzielono jedynie mniej dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej i mniej osób skorzystało z zatrudnienia w ramach robót publicznych

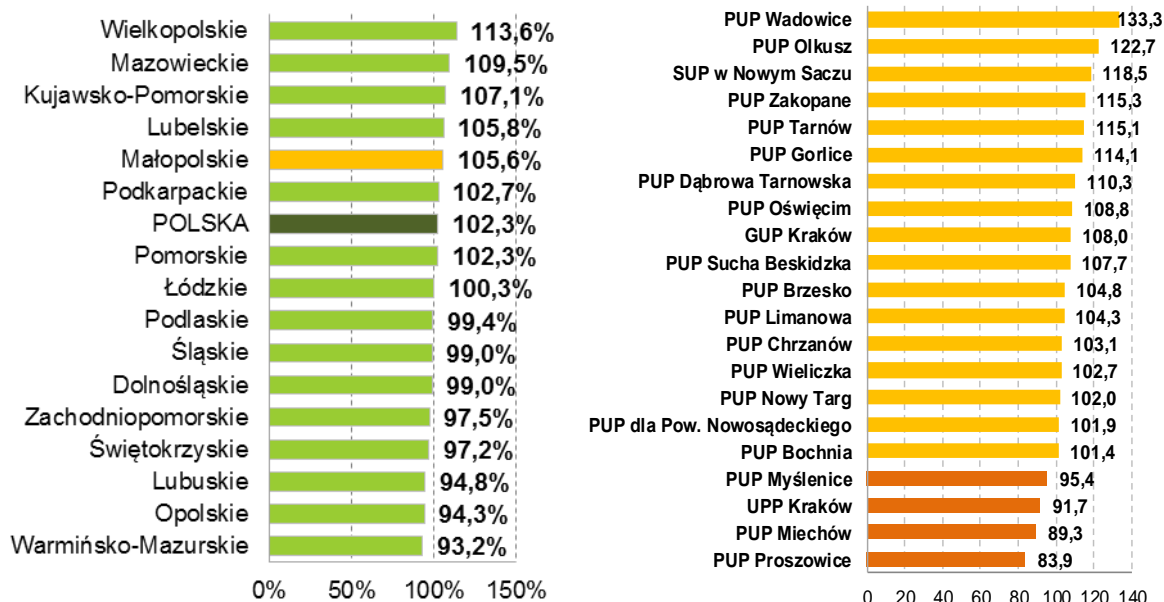
Wykres 11. Zmiany liczby osób aktywizowanych w ramach poszczególnych form wsparcia w latach 2014-2015 (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

W skali całej Polski również miało miejsce zwiększenie liczby objętych działaniami aktywizacyjnymi, z tym, że o mniejszym natężeniu niż w Małopolsce. W 8 województwach odnotowano w tym zakresie spadek.

Wykresy 12. i 13. Zmiana liczby osób objętych wsparciem przez PUP 2014-2015

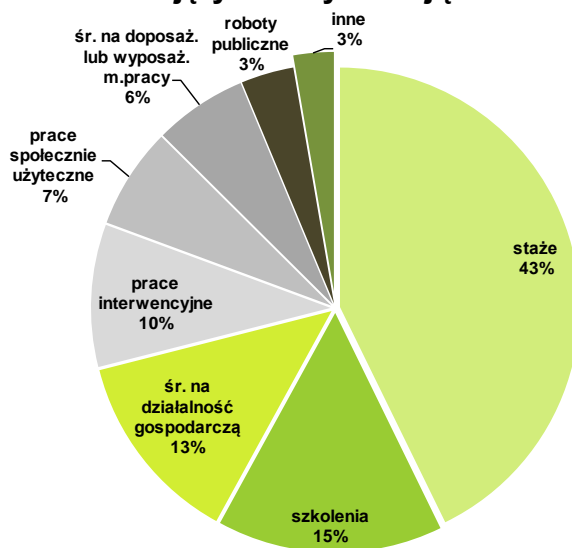

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

W samej Małopolsce zmiany wzrostowe w zakresie liczby objętych działaniami aktywizacyjnymi miały miejsce w zdecydowanej większości powiatowych urzędów pracy. Tylko w 4 przypadkach wystąpił niewielki spadek.

Struktura stosowanych form wsparcia jest od wielu lat względnie stała. Osoby bezrobotne w największym stopniu korzystają ze staży. W 2015 r. w stażach uczestniczyło 43% ogółu aktywizowanych. Kolejne najczęściej stosowane instrumenty to szkolenia (15% ogółu aktywizowanych w 2015 r.) i dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej (13% ogółu aktywizowanych w 2015 r.). Stałe jest też zróżnicowanie pomiędzy strukturą stosowanych form wsparcia w Małopolsce i w Polsce. W Małopolsce osoby bezrobotne częściej korzystają ze staży, szkoleń i dotacji. Mniej intensywnie stosowane są natomiast roboty publiczne, prace społecznie użyteczne oraz refundacja doposażenia lub wyposażenia stanowiska pracy. Różnice te tłumaczyć można nieco innym kształtem struktury wiekowej małopolskich bezrobotnych w porównaniu z strukturą średnio-krajową. Udział osób młodych w populacji małopolskich bezrobotnych jest nieco większy, a nieco mniejszy jest odsetek osób w wieku 50+. Inne jest natomiast zapotrzebowanie osób z tych skrajnych kategorii wiekowych na poszczególne rodzaje wsparcia.

Wykres 14. Struktura osób objętych aktywizacją w 2015 r. wg form wsparcia

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

Po ostatnich zmianach w *ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy* powiatowe urzędy pracy otrzymały do wykorzystania jeszcze jedno nowe rozwiązanie w zakresie aktywizacji osób bezrobotnych: zlecenie aktywizacji osób długotrwale bezrobotnych zakwalifikowanych do II lub III profilu pomocy. Rozwiązanie to bazuje na doświadczeniach innych krajów, głównie z Europy Zachodniej oraz na doświadczeniach płynących z wcześniejszego przetestowania tego narzędzia w formie szeregu modeli wdrażanych w różnych częściach kraju w ramach projektów pilotażowych. Małopolska również miała swój wkład w wypracowanie ostatecznego kształtu wprowadzonych do ustawy założeń. W okresie od października 2012 r. do czerwca 2015 r. realizowany był w naszym województwie projekt „Express do zatrudnienia – innowacyjny model aktywizacji osób bezrobotnych”, a sprawdzone w nim rozwiązania zostały częściowo wykorzystane przy nowelizacji *Ustawy*. Model zlecenia działań aktywizacyjnych wdrożony w projekcie był wzorowany na rozwiązaniach brytyjskich. Opierał się on na dwóch głównych założeniach. Pierwszym z nich jest wynagradzanie realizatora głównie za efekt – skuteczne doprowadzenie osoby bezrobotnej do zatrudnienia i utrzymanie przez nią pracy przez co najmniej 6 miesięcy. Drugie założenie to stosowanie zasady „czarnej skrzynki”, zgodnie z którą realizatorowi nie jest narzucany sposób działania, ani ograniczany katalog instrumentów, które może stosować. Ma on swobodę w wyborze usług i dostosowywaniu ich do indywidualnych potrzeb osób bezrobotnych w celu osiągnięcia efektu. W projekcie objęto wsparciem 1 000 osób bezrobotnych. W 2015 r. w Małopolsce zlecono działania aktywizacyjne na rzecz kolejnej grupy 1 000 osób już ze środków Funduszu Pracy. Działania aktywizacyjne

objęły bezrobotnych z 4 powiatów bocheńskiego, krakowskiego, nowotarskiego i miasta Krakowa. Ich zakończenie planowane jest na kwiecień 2016 r.

W 2015 r. z udziału w subsydiowanych programach rynku pracy skorzystało 11,8% ogółu obsługiwanych w tym czasie osób bezrobotnych. Od 2013 r. widać stopniowe zwiększanie się tego wskaźnika latami (2012 r.-9%; 2013 r.-8,7%, 2014 r.-10,1%). Jest to spowodowane z jednej strony poprawą sytuacji na rynku pracy, co przekłada się na spadek bezrobocia, a z drugiej zwiększaniem liczby objętych aktywizacją.

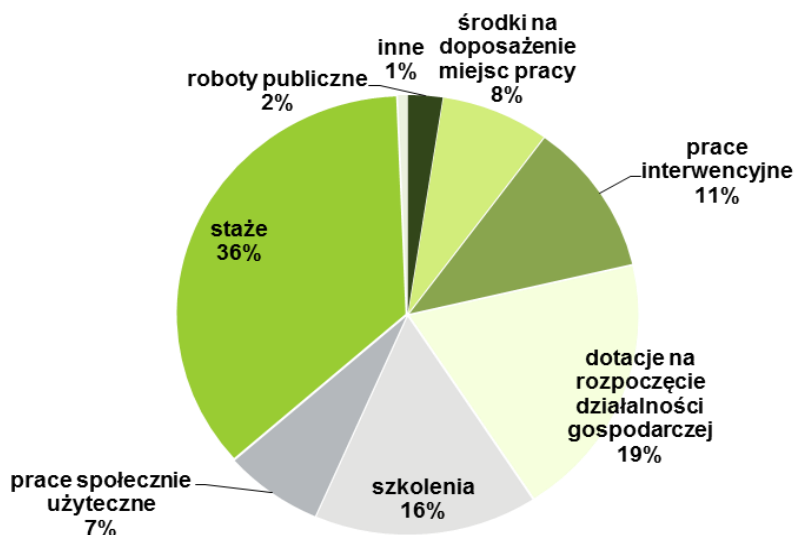
Aktywizacja wybranych grup osób bezrobotnych

Pewne kategorie bezrobotnych zgodnie z zapisami ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy uznane są za znajdujące się w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Do grupy tej zalicza się m.in. osoby posiadające na utrzymaniu co najmniej jedno dziecko w wieku do lat 6, osoby młode (do 30. roku życia), starsze (po 50. roku życia) oraz osoby z niepełnosprawnością. Osobom tym przysługuje pierwszeństwo w dostępie do udziału w programach specjalnych. W przypadku osób, które nie skończyły 25 lat, ustawa nakłada dodatkowo na powiatowe urzędy pracy obowiązek przedstawienia w okresie do 4 miesięcy od dnia rejestracji propozycji zatrudnienia, innej pracy zarobkowej, szkolenia, stażu, odbycia przygotowania zawodowego dorosłych, zatrudnienia w ramach prac interwencyjnych lub robót publicznych albo innej formy pomocy określonej w ustawie. W ramach ostatniej nowelizacji ustawy wprowadzone też zostały nowe formy wsparcia dedykowane poszczególnym grupom. Przykładowo osoby młode mają dodatkowo możliwość skorzystania z bonów: stażowego, zatrudnieniowego, na zasiedlenie oraz refundacji składki na ubezpieczenia społeczne. Dla bezrobotnych rodziców przeznaczono: grant na utworzenie stanowiska pracy w formie telepracy i świadczenie aktywizacyjne. Wprowadzono też możliwość refundacji części wynagrodzenia przy zatrudnieniu osoby powyżej 50. r.ż. przez okres do 12 miesięcy, a przy zatrudnieniu osób bezrobotnych po 60. r.ż. – do 24 miesięcy. Możliwe jest także wydłużenie czasu trwania prac interwencyjnych aż do 24 miesięcy gdy osoba skierowana do uczestnictwa w tej formie wsparcia jest w wieku powyżej 50. r.ż.

Wsparcie osób posiadających na utrzymaniu co najmniej jedno dziecko do lat 6

W 2015 r. działaniami aktywizacyjnymi objętych zostało łącznie 3,8 tys. osób bezrobotnych posiadających na utrzymaniu co najmniej jedno dziecko do lat 6. W całej populacji osób aktywizowanych przez powiatowe urzędy pracy osoby te stanowiły 10,4%, a więc nieco mniej niż wynosi odsetek tej grupy w bezrobotnych ogółem (15,1%). Oznacza, że grupa ta korzystała ze wsparcia aktywizacyjnego w mniejszym stopniu niż inni bezrobotni.

Wykres 15. Struktura według form wsparcia objętych aktywizacją osób bezrobotnych posiadających na utrzymaniu co najmniej jedno dziecko w wieku do lat 6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

Bezrobotni rodzice najczęściej korzystali ze staży (36%), różnych form zatrudnienia subsydiowanego (28%) oraz z możliwości otrzymania dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej.

W ramach środków z rezerwy Ministra, o które powiatowe urzędy pracy mogą dodatkowo wnioskować od kilku lat istnieje możliwość pozyskania funduszy na realizację programów dla bezrobotnych rodziców posiadających na utrzymaniu co najmniej jedno dziecko do lat 6. W latach 2013-2014 kilka powiatowych urzędów pracy w Małopolsce podjęło próbę realizacji programów skierowanych do tej grupy bezrobotnych. W ramach oferowanego wsparcia proponowały one zatrudnienie subsydiowane, grant na zatrudnienie, dodatki aktywizacyjne. W kilku przypadkach urzędy zmuszone były jednak zwrócić pozyskane na ten cel środki, ponieważ ani potencjalni uczestnicy ani pracodawcy nie byli zainteresowani korzystaniem z nowych form skierowanych do bezrobotnych rodziców. W 2015 r. żaden urząd pracy z terenu Małopolski nie zdecydował się na realizację programu przeznaczonego dla bezrobotnych rodziców.

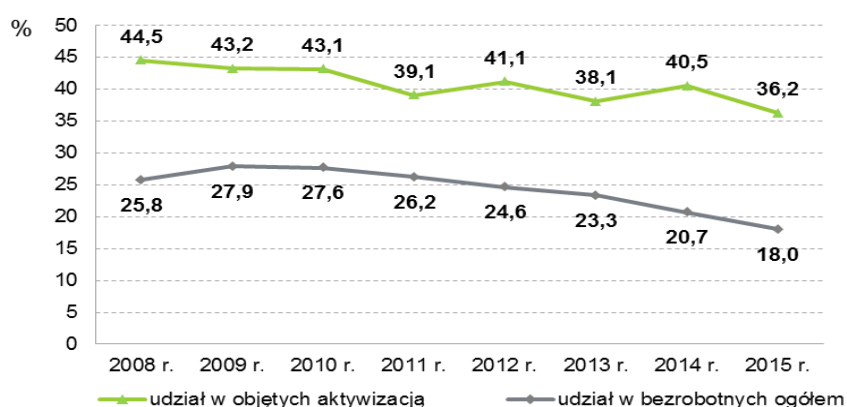
Wsparcie osób młodych

Osoby młode w wieku do 30. r.ż. są priorytetowo traktowane przez powiatowe urzędy pracy przy planowaniu i organizacji wsparcia aktywizacyjnego. Na wsparcie tej grupy przeznaczane są odrębne pule zarówno ze środków rezerwy Ministra Rodziny, Pracy

i Polityki Społecznej, jak i ze środków ukierunkowanych na realizację projektów współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS).

Przekłada się to na wysoki udział tej kategorii bezrobotnych wśród uczestników działań aktywizacyjnych organizowanych przez powiatowe urzędy pracy. W 2015 r. osoby do 30. r.ż. stanowiły 58,6% tej grupy, a jednocześnie udział osób młodych w tym wieku w ogólnej populacji bezrobotnych na koniec 2015 r. wynosił 33,2%. Jak już wspomniano, grupa ta dotychczas nie była odnotowywana w sprawozdaniach statystyki publicznej, przez co nie ma możliwości przeanalizowania zmian w liczebności osób objętych aktywizacją w dłuższym okresie czasu. Porównanie takie można natomiast przeprowadzić dla części tej grupy obejmującej osoby nieco młodsze, tj. dla osób w wieku do 25. r.ż. W 2015 r. udział tej grupy zmniejszył się zarówno w grupie osób objętych aktywizacją, jak i w całej populacji bezrobotnych.

Wykres 16. Bezrobotni w wieku do 25. roku życia

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie.

Łącznie w 2015 r. z różnych form wsparcia skorzystało 21,4 tys. osób, które nie ukończyły 30 lat. Osoby w tym wieku najczęściej korzystały ze staży (57,3%) i im były młodsze, tym częściej wybierały właśnie staż. W grupie osób do 25. r.ż. ze staży korzystało 63,8% aktywizowanych. Duża część uczestniczyła też w szkoleniach (12,6%) oraz zdecydowała się na rozpoczęcie działalności gospodarczej ze środków otrzymanych w formie dotacji na ten cel (11,6%).

W 2015 r. rozpoczęła się w powiatowych urzędach pracy realizacja projektów skierowanych do osób w wieku do 30. r.ż. współfinansowanych ze środków „Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych”. Są to środki Komisji Europejskiej ukierunkowane na wspieranie na rynku pracy osób młodych, które nie uczą się, nie pracują i nie uczestniczą w szkoleniach. PUP objęły pomocą 11,7 tys. młodych Małopolan, tj. 54,7% ogółu aktywizowanych poniżej

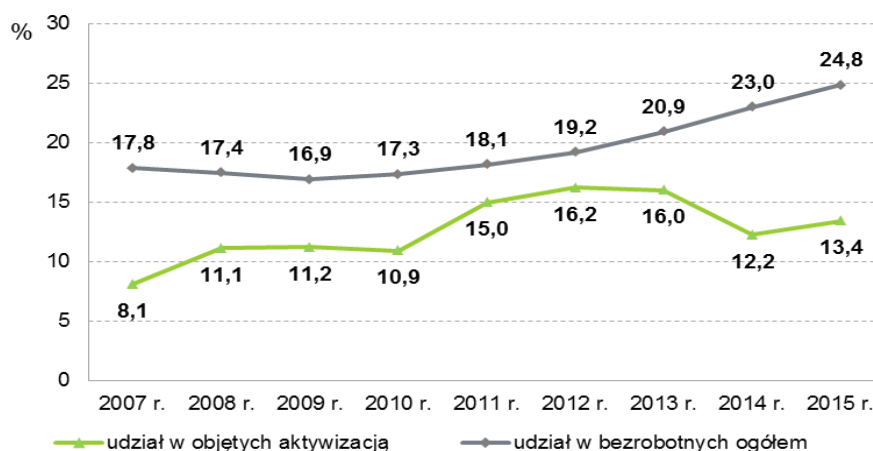
30 r.ż. Podstawowym założeniem działań wspierających młodych jest zapewnienie takiej ścieżki wsparcia, która będzie odpowiadała na indywidualne potrzeby młodego człowieka, uwzględniała posiadane kwalifikacje i doświadczenie. Pomoc ma zostać udzielona możliwie jak najszybciej - oznacza to, że młody człowiek powinien uzyskać ofertę pracy, kształcenia lub szansę na zdobycie doświadczenia zawodowego w ciągu 4 miesięcy od momentu rejestracji jako bezrobotny, jeżeli nie ukończył 25 lat, lub w 4 miesiące od przystąpienia do projektu, jeżeli jest w wieku 25-30 lat. Projekty zakończą się w połowie roku 2016, natomiast wstępna ocena efektów wsparcia wskazuje, że pracę podjęło ponad 4 tys. osób, 8,5 tys. osób zdobyło doświadczenie zawodowe, pomysł na własny biznes zrealizowało ponad 1,6 tys. młodych Małopolan.

Część działań aktywizacyjnych odbywała się też w 2015 r. w ramach przeznaczonych dla młodzieży projektów finansowanych ze środków pozyskanych przez powiatowe urzędy pracy z rezerwy Ministra. W Małopolsce realizacja tego typu projektów miała miejsce w 15 powiatowych urzędach pracy.

Wsparcie osób w wieku 50 lat i więcej

Mimo różnych podejmowanych na rzecz tej grupy działań (preferencja w realizowanych przez powiatowe urzędy pracy projektach systemowych w Poddziałaniu 6.1.3 PO KL, kierowanie do osób w wieku 50+ programów finansowanych ze środków pozyskanych z rezerwy Ministra) porównanie skali korzystania z pomocy przez osoby młode i osoby starsze wypada niekorzystnie dla tych ostatnich. Dowodem jest na to znacznie, bo prawie dwukrotnie niższy udział osób w wieku 50+ wśród ogółu objętych działaniami aktywizacyjnymi w stosunku do odsetka tej grupy w populacji bezrobotnych.

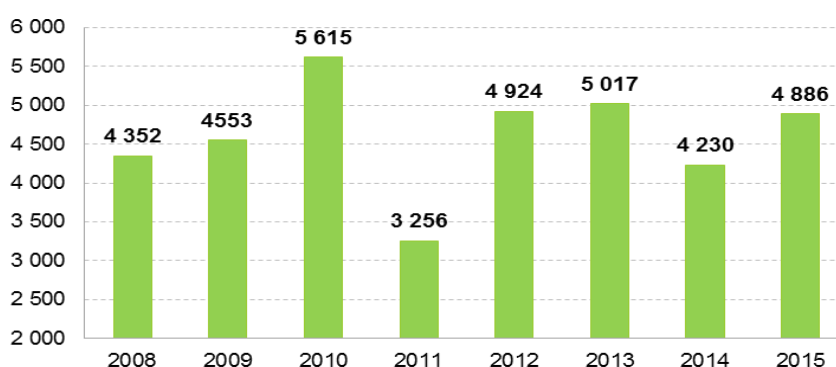
Wykres 17. Bezrobotni w wieku 50+

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie.

Pozytywnym sygnałem jest wzrost w 2015 r. liczby aktywizowanych osób w wieku 50+ objętych aktywizacją. Szczególnie, że rok wcześniej zaobserwowano zmniejszenie zakresu aktywizacji tej grupy. Osoby w wieku 50+ korzystają głównie z różnych form wsparcia o charakterze zatrudnieniowym lub quasi zatrudnieniowym, z których część cechuje się niestety niskim prawdopodobieństwem na kontynuację zatrudnienia (roboty publiczne, prace społecznie użyteczne). Tak było też w 2015 r.: co piąta aktywizowana osoba w wieku 50+ wzięła udział w szkoleniu i prawie co piąta w stażu.

Wykres 18. Liczba bezrobotnych w wieku 50+ objętych aktywizacją przez powiatowe urzędy pracy

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie.

W 2015 r. rozpoczęła się realizacja projektów współfinansowanych z EFS realizowanych przez powiatowe urzędy pracy w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego (RPO WM), w których osoby w wieku 50+ stanowiły jedną z priorytetowych grup docelowych. Zapewniono w nich zindywidualizowane i jednocześnie kompleksowe wsparcie obejmujące diagnozę potrzeb, usługi doradztwa zawodowego, pośrednictwa pracy, możliwość uczestnictwa w szkoleniu lub stażu, skorzystania z zatrudnienia na subsydiowanym miejscu pracy, otrzymania dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej. Projekty rozpoczęły się w drugiej połowie 2015 r. i mają być kontynuowane do czerwca 2016 r. Do końca 2015 r. rozpoczęło w nich udział 1,1 tys. osób w wieku 50+. Kolejne projekty w następnych latach mają rozpoczynać się już od początku danego roku. W 2015 r. realizowano również Program Regionalny „Gwarancja 50+”, skierowany właśnie do tej grupy. Program stanowi kontynuację działań prowadzonych w ramach projektu „50+ dojrzały, potrzebny, kompetentny” zrealizowanego przez Wojewódzki Urząd Pracy we współpracy ze Stowarzyszeniem Wiosna, Grodzkim Urzędem Pracy w Krakowie, Powiatowym Urzędem Pracy w Chrzanowie, Powiatowym Urzędem Pracy w Tarnowie i Urzędem Pracy dla Powiatu Nowosądeckiego. W podejmowanych w projekcie działaniach nacisk położony został na wzmacnianie kompetencji miękkich, wpływających na

postawy i motywacje uczestników. Każdy uczestnik objęty został indywidualnym wsparciem przez wolontariusza-tutora w konkretnych działaniach prowadzących do osobistego rozwoju, zdobywania kompetencji cenionych wśród pracodawców, wzmocnienia motywacji, aktywności i zaangażowania w dążeniu do powrotu na rynek pracy. Tutorzy rekrutowani byli spośród osób w wieku 45+, aby uczestnikom zapewnić wsparcie osób w podobnym wieku. Ułatwiało to przełamanie początkowych barier, budowanie zaufania i porozumienia. Osoby 50+, oprócz spotkań indywidualnych z wolontariuszami-tutorami, uczestniczyły w grupowych spotkaniach inspirujących. Miały też możliwość podjęcia zatrudnienia w ramach robót publicznych, lub na miejscu pracy, którego doposażenie zrefundowano pracodawcy, mogły skorzystać ze stażu lub starać się o dotację na utworzenia własnej firmy. Program wdrażany był w 11 powiatowych urzędach pracy i będzie kontynuowany w 2016 r.

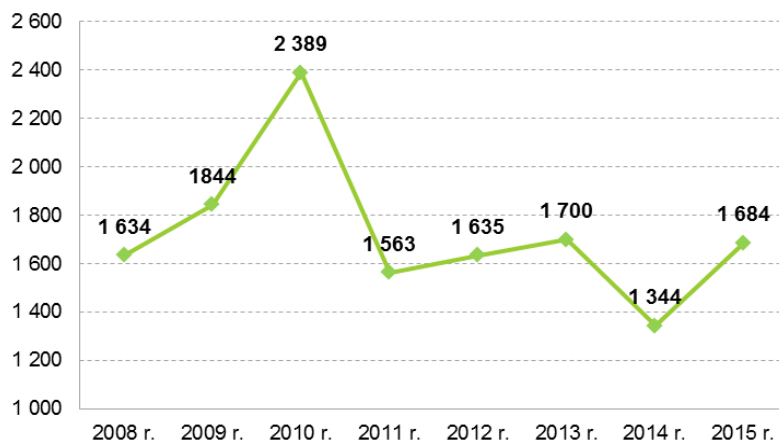
Podobnie jak w kilku ostatnich latach, część powiatowych urzędów pracy organizowała też programy wsparcia bezrobotnych z tej grupy wiekowej za dodatkowe środki pozyskane z rezerwy Ministra Pracy i Polityki Społecznej. W 2015 r. taką możliwość wykorzystało 10 małopolskich powiatowych urzędów pracy .

Wsparcie osób niepełnosprawnych

Ustawa nie przewiduje specjalnych rozwiązań dedykowanych dla tej grupy. Osoby bezrobotne niepełnosprawne mogą korzystać z usług urzędu oraz form aktywnych finansowanych ze środków Funduszu Pracy na takich samych zasadach jak pozostałe osoby bezrobotne. Dodatkowo w przypadku osób niepełnosprawnych, i to zarówno o statusie osoby bezrobotnej, jak i o statusie osoby poszukującej pracy, powiatowy urząd pracy może zaoferować wsparcie finansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON).

W 2015 r. z różnych form wsparcia oferowanych w powiatowych urzędach pracy skorzystało 1,7 tys. osób niepełnosprawnych. W zdecydowanej większości były to osoby bezrobotne, a tylko 6,2% tej grupy stanowiły osoby poszukujące pracy. W stosunku do 2014 r. liczebność aktywizowanych niepełnosprawnych zwiększyła się o ¼.

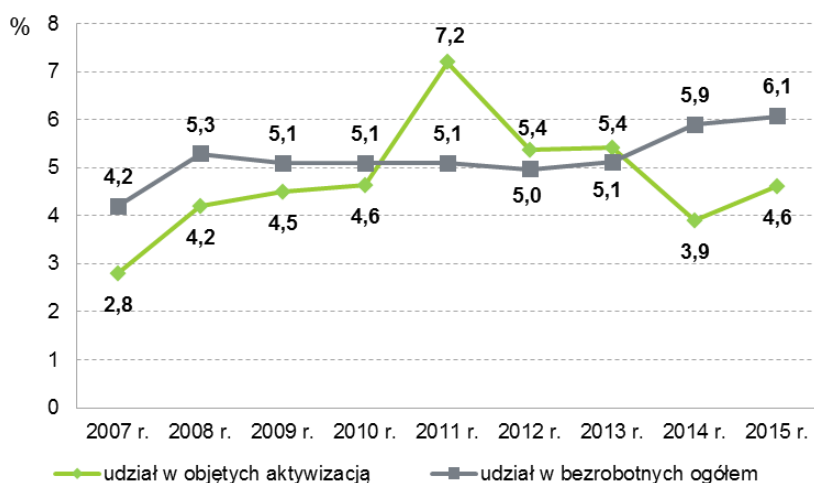
Wykres 19. Liczba niepełnosprawnych osób bezrobotnych objętych aktywizacją przez powiatowe urzędy pracy

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie.

W 2015 r. wraz z ogólnym spadkiem bezrobocia zmniejszyła się też liczba niepełnosprawnych osób bezrobotnych. Spadek w tej grupie był jednak słabszy (o 11%) niż w przypadku ogólnej populacji bezrobotnych (o 14%), co przełożyło się na wzrost udziału osób niepełnosprawnych wśród bezrobotnych. Zatem pomimo wzrostu liczebności aktywizowanych osób niepełnosprawnych ich udział w ogóle objętych wsparciem kolejny już rok jest niższy niż odsetek tej grupy w populacji bezrobotnych. Wskazuje to, że grupa ta w mniejszym stopniu korzystała z pomocy urzędów niż bezrobotni z innych kategorii.

Wykres 20. Bezrobotne osoby niepełnosprawne

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie.

Mniej więcej co trzecia objęta wsparciem osoba niepełnosprawna była uczestnikiem stażu. Następną najbardziej liczną grupą były osoby biorące udział w różnych formach dających możliwość zatrudnienia na dofinansowanych ze środków publicznych miejscach pracy

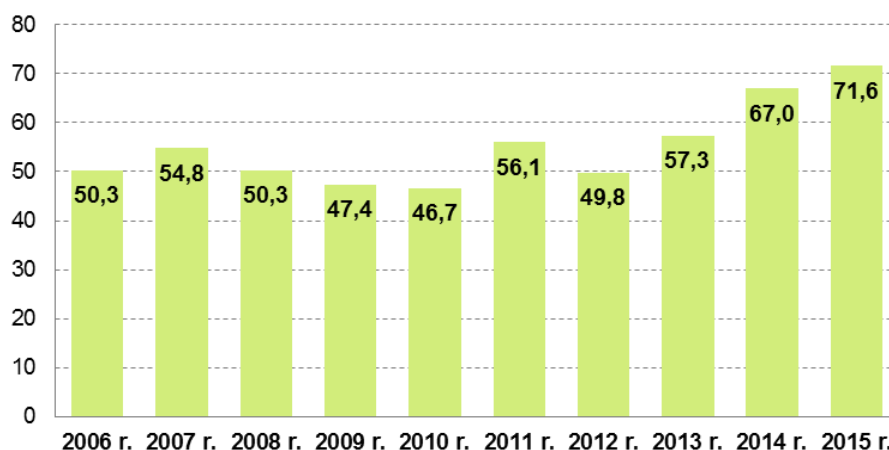
(21,4%) i uczestnicy szkoleń (18,1%). Osoby niepełnosprawne stosunkowo często, szczególnie w porównaniu do innych grup, były angażowane do prac społecznie użytecznych (17,7%).

W 2015 r. rozpoczęła się realizacja współfinansowanych z EFS projektów w ramach RPO WM, w których jedną z priorytetowych grup są właśnie osoby niepełnosprawne. W 2015 roku uczestniczyło w nich 310 osób niepełnosprawnych. Miały one możliwość skorzystania z dopasowanego do indywidualnych potrzeb kompleksowego wsparcia obejmującego usługi doradztwa zawodowego, pośrednictwa pracy, szkolenia, staży, subsydiowanego zatrudnienia i dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej. Projekty te rozpoczęły się dopiero w drugiej połowie roku, w związku z tym ich skala nie była duża. W kolejnych latach planowane jest przeznaczenie na nie większych środków, dzięki czemu możliwe będzie poszerzenie ich zakresu i zaangażowanie do uczestnictwa w nich większej liczby osób, w tym także osób niepełnosprawnych.

Efektywność programów rynku pracy

W 2015 r. efektem uczestnictwa w różnych formach wsparcia organizowanych i finansowanych przez powiatowe urzędy pracy było podjęcie pracy przez 71,6% uczestników. W porównaniu z 2014 r. poziom tego wskaźnika uległ zwiększeniu (2014 r. – 67%) i jest to już 3 z rzędu rok utrzymywania się tendencji wzrostowej w odniesieniu do efektywności zatrudnieniowej. Podstawową przyczyną jest prawdopodobnie ogólna poprawa sytuacji gospodarczej, która przekłada się na korzystną sytuację na rynku pracy. Tak dynamiczny w ostatnich latach wzrost tego wskaźnika może też wynikać z mobilizacji urzędów do zapewnienia wysokiej efektywności zatrudnieniowej realizowanych działań aktywizacyjnych, ze względu na fakt, iż od tego poziomu uzależniona jest obecnie możliwość otrzymania dodatkowych środków przeznaczonych na wynagrodzenia pracowników.

Wykres 21. Stopa ponownego zatrudnienia uczestników form aktywnych

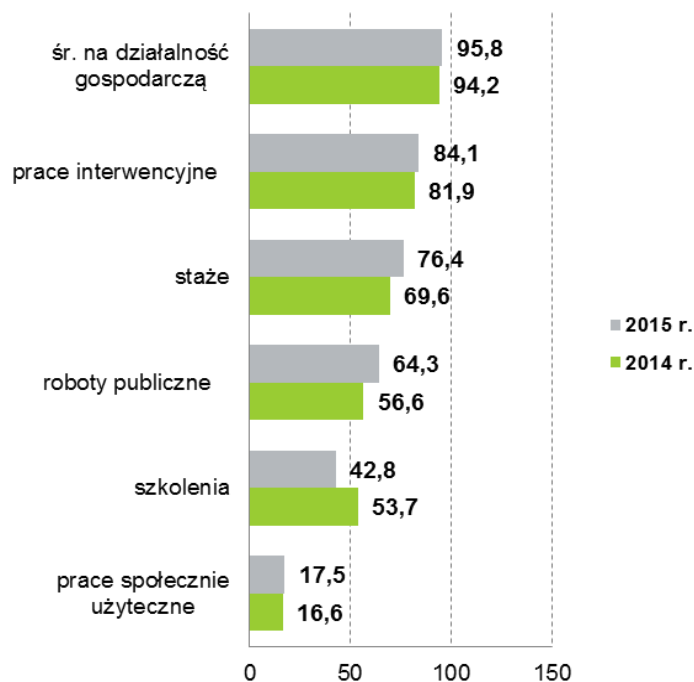

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

W stosunku do 2014 r. wskaźnik efektywności zatrudnieniowej zwiększył się w przeważającej części urzędów (w 15 PUP na 21 PUP). W 6 urzędach wystąpił nieznaczny spadek efektywności po programach. Generalnie efektywność zatrudnieniowa we wszystkich PUP kształtuje obecnie się na wysokim poziomie.

Wzrost tego wskaźnika odnotowano też w odniesieniu do niemal wszystkich podstawowych form wsparcia za wyjątkiem jedynie szkoleń.

Wykres 22. Efektywność zatrudnieniowa poszczególnych form wsparcia

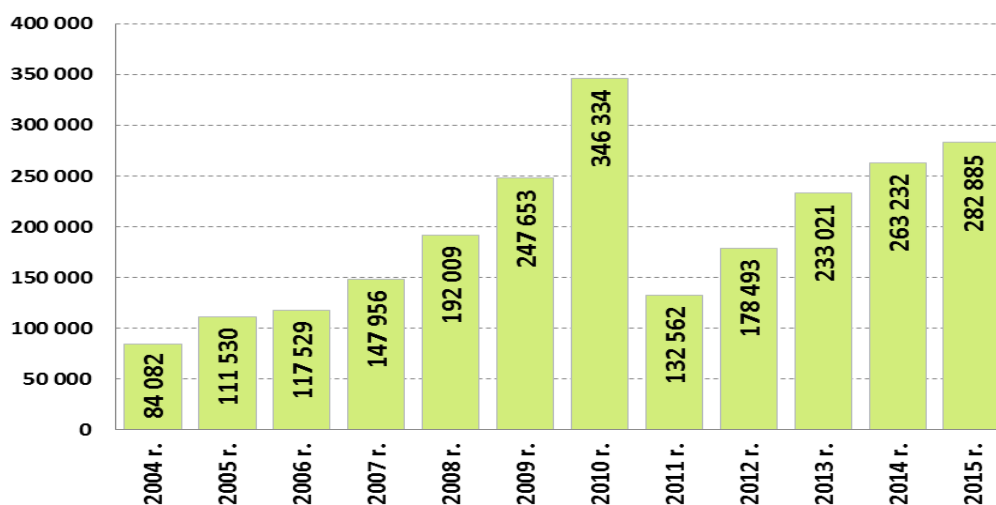

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

Podział i wydatkowanie środków Funduszu Pracy przeznaczonych na aktywizację zawodową bezrobotnych w 2015 r.

Małopolskie powiatowe urzędy pracy dysponowały w 2015 r. prawie 283 mln zł na działania aktywizacyjne. W porównaniu z 2014 r. pula ta była o 7,5% (o 19,7 mln) większa. Rok 2015 był więc kolejnym, w którym poziom tych środków wzrósł. Tendencja taka obserwowana jest od 2012 r.

Wykres 23. Limit środków Funduszu Pracy przeznaczonych na aktywizację zawodową bezrobotnych (w tys. zł)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

Większość środków na aktywizację jest przyznawanych decyzją Ministerstwa ds. Pracy na początku roku. W 2015 r. Małopolska otrzymała w styczniu decyzję przyznającą na finansowanie programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej kwotę 242,9 mln zł. Znaczna część tej puli 120,6 mln zł była przeznaczona na realizację projektów współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego, w tym 95,7 mln zł na projekty realizowane przez powiatowe urzędy pracy w ramach Programu Operacyjnego (PO WER), a 24,9 mln zł – na projekty powiatowych urzędów pracy realizowane w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego (RPO WM).

W ciągu roku powiatowe urzędy pracy mogą pozyskać dodatkowe środki na aktywizację bezrobotnych z rezerwy środków Funduszu Pracy, która pozostaje w dyspozycji Ministra ds. Pracy. W 2015 r. małopolskie powiatowe urzędy pracy zwiększyły w ten sposób swoje możliwości finansowe w tym obszarze o 38,5 mln zł. Środki pozyskane z rezerwy zostały przeznaczone na następujące działania:

- 6,8 mln zł na programy dla osób w wieku do 25 r.ż.,
- 2,4 mln zł na programy dla osób w wieku do 30 r.ż.,
- 12,2 mln zł na programy dla osób w wieku 30-50 lat,
- 3,1 mln zł na programy skierowane do osób powyżej 50 r.ż.,
- 12,4 mln zł na programy skierowane do osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy,
- 0,8 mln zł na programy związane z aktywizacją bezrobotnych na terenach klęsk żywiołowych,

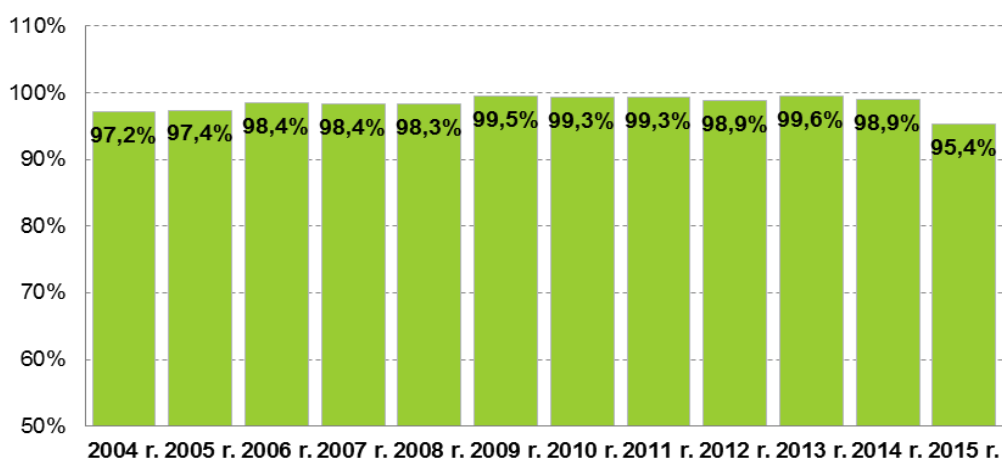
- 0,5 mln zł na programy specjalne,
- 0,2 mln zł na programy dla osób tworzących lub przystępujących do spółdzielni socjalnych,
- 0,1 mln zł na Program Aktywizacja i Integracja

Kolejną możliwością zwiększenia puli środków na działania aktywizacyjne jest powiększenie jej o oszczędności powstałe w puli środków fakultatywnych przeznaczonych na działania obsługowe. Taka opcja jest dostępna od 2011 r., a w 2015 r. skorzystało z niej 5 urzędów przesuając łącznie kwotę 1,5 mln zł.

Ostatecznie w 2015 r. łączna pula środków Funduszu Pracy przeznaczonych na działania aktywizacyjne wyniosła **282,9 mln zł**.

Wydatkowanie tego limitu kształtowało się na poziomie nieco niższym niż w poprzednich latach - 95,4%. Było to związane głównie z opóźnieniem w realizacji projektów w ramach RPO. Późne podpisanie aneksu do Kontraktu Terytorialnego (początek sierpnia) wpłynęło na opóźnienie w przekazaniu środków przeznaczonych na realizację tych projektów na konta PUP i w efekcie przełożyło się na niepełne wydatkowanie założonego na te działania limitu środków. Oszczędności pojawiły się też w puli środków przeznaczonych na realizację projektów w ramach PO WER. Problemy z pełnym wydatkowaniem środków w projektach PO WER wiązały się z równoczesną realizacją w 2015 r. przez PUP finansowanych z rezerwy Funduszu Pracy programów kierowanych do tej samej grupy odbiorców tj. do osób młodych.

Wykres 24. Wykorzystanie środków Funduszu Pracy w Małopolsce

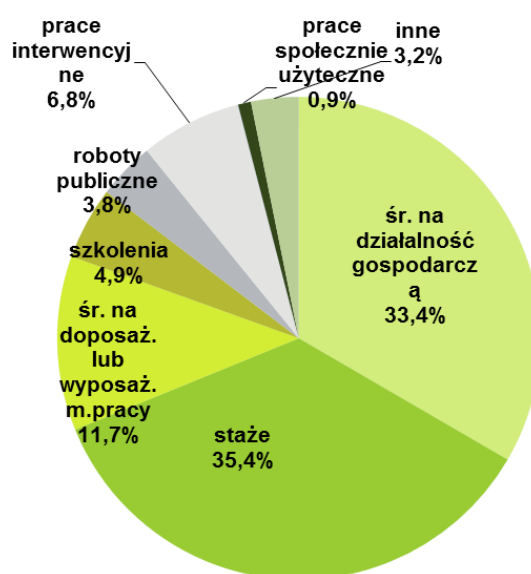
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

Kwota środków niewydatkowanych wyniosła 13,1 mln zł (w 2014 r. - 2,8 mln zł, w 2013 r. - 1 mln zł, w 2012 r. - 2 mln zł; w 2011 r. - 1 mln zł). Trudności z wykorzystaniem środków we

współfinansowanych z EFS projektach PUP wystąpiły również w pozostałych województwach. Z uwagi na znaczną skalę tego zjawiska Ministerstwo zadeklarowało możliwość przesunięcia tych środków do wykorzystania w kolejnych latach.

Najwięcej środków przeznaczanych jest corocznie na staże oraz na 2 najdroższe formy wsparcia: dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej i doposażenie lub wyposażenie miejsc pracy, na których są zatrudniane osoby bezrobotne. W 2015 r. na pierwszym miejscu znalazły się koszty poniesione na zapewnienie osobom bezrobotnym możliwości odbycia stażu u pracodawcy. Było to 35,4% z ogółu wydatków na działania aktywizacyjne.

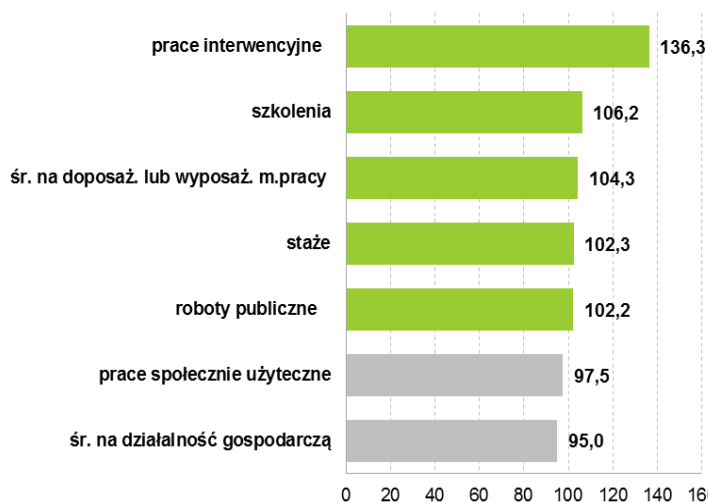
Wykres 25. Struktura wydatków na działania aktywizacyjne w 2015 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

Ogólny wzrost środków przełożył się na wzrost wydatków w zakresie większości podstawowych form wsparcia. Spadek miał miejsce jedynie w przypadku prac społecznie użytecznych i środków na podjęcie działalności gospodarczej. Największy wzrost dotyczył prac interwencyjnych, szkoleń oraz środków na doposażenie i wyposażenie miejsc pracy.

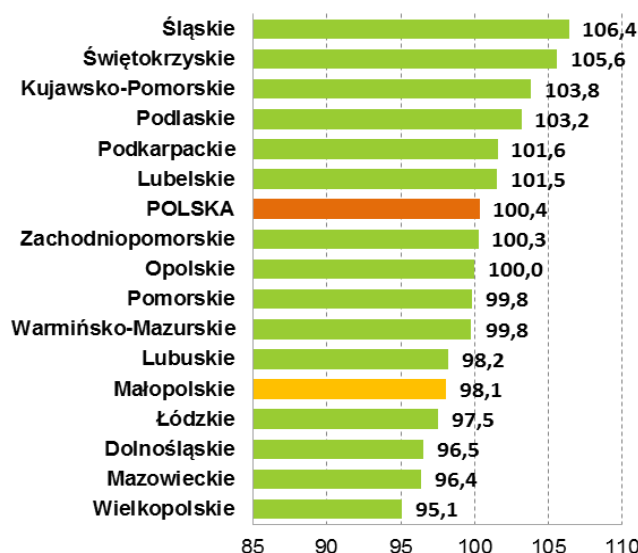
Wykres 26. Dynamika zmian w poziomie wydatków na poszczególne formy aktywne

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

W 2015 r. jednostkowy koszt wsparcia wynosił 7,4 tys. zł, a więc nieznacznie mniej niż w 2014 r. - 7,5 tys. zł na osobę. Małopolska znajdowała się wśród 8 województw, w których wystąpił spadek średniego jednostkowego kosztu wsparcia. W pozostałych 8 województwach miał miejsce wzrost. Średnio w Polsce wskaźnik ten w niewielkim stopniu zwiększył się. Małopolska należy do grona województw o poziomie kosztu wsparcia przewyższającym wartość średniokrajową. Może to wynikać m.in. z częstszego niż średnio w kraju udzielania dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej.

Wykres 27. Zmiany w poziomie jednostkowego kosztu wsparcia w województwach

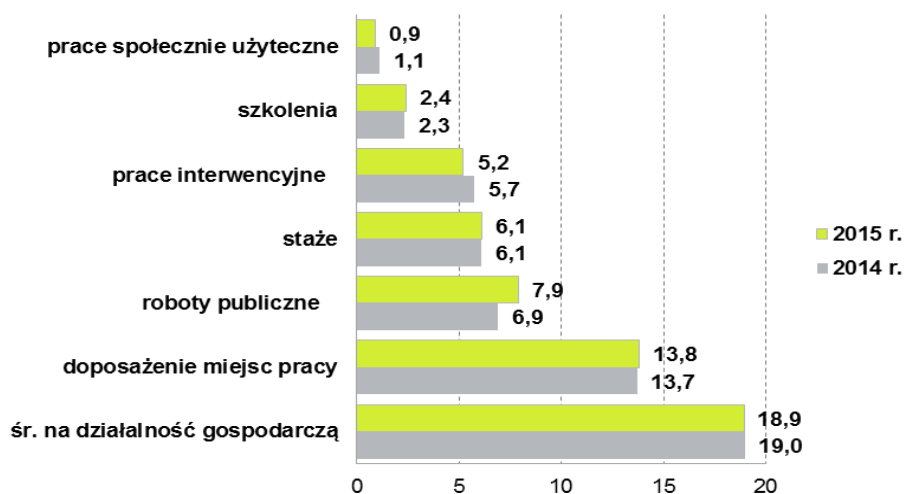
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

W przypadku poszczególnych form sytuacja była zróżnicowana. Wzrost kosztu jednostkowego odnotowano w pracach interwencyjnych, oraz obydwu rodzajach dotacji: na

doposażenie i wyposażenie miejsc pracy oraz na rozpoczęcie działalności gospodarczej, spadek – w odniesieniu do robót publicznych, staży i szkoleń.

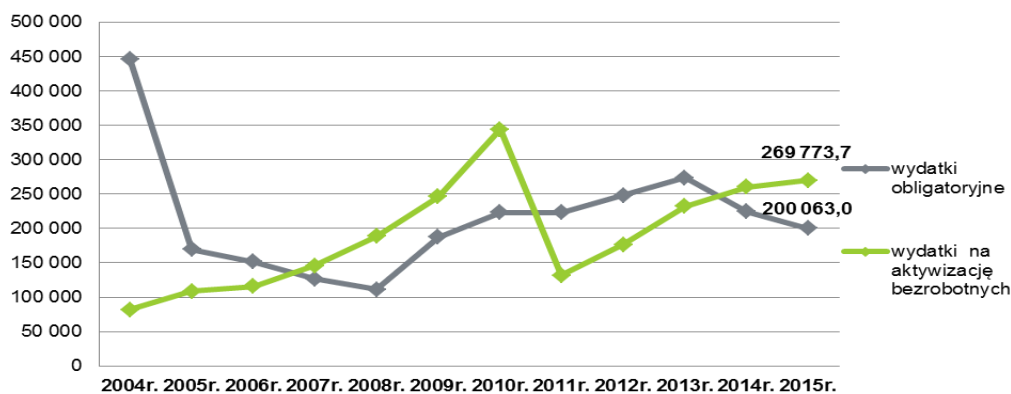
Wykres 28. Zmiany w poziomie jednostkowego kosztu wsparcia w Małopolsce

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

Drugą, poza wydatkami na działania aktywizacyjne, znaczącą kategorią wydatków finansowanych z Funduszu Pracy są wydatki obligatoryjne. Są one pokrywane do poziomu zapotrzebowania, co oznacza, że przeznaczone na nie środki nie są limitowane. Kategoria ta obejmuje wydatki na zasiłki dla bezrobotnych, dodatki aktywizacyjne, świadczenia integracyjne i składki na ubezpieczenie społeczne rolników. Od 2014 r. relacje pomiędzy tymi dwoma grupami wydatków są ponownie korzystne: wydatki na aktywizację kształtują się wyższym poziomie niż wydatki obligatoryjne. Stało się tak ponieważ od 2011 r. ponownie systematycznie wzrastał poziom limitu środków przeznaczonych na działania aktywizacyjne, a jednocześnie od 2014 r., w związku ze spadkiem liczby obsługiwanych przez urzędy bezrobotnych, zaczęły się zmniejszać wydatki obligatoryjne.

Wykres 29. Wysokość wydatków na działania aktywizacyjne i wydatków obligatoryjnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

KOORDYNACJA SYSTEMU ZABEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO

Koordinacja systemu zabezpieczenia społecznego ma na celu zapewnienie łączności pomiędzy odrębnymi systemami państw członkowskich Unii Europejskiej (UE), Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG) oraz Szwajcarii. Celem przepisów wspólnotowych jest skoordynowanie krajowych systemów ubezpieczeń na wypadek bezrobocia, poprzez między innymi:

- sumowanie okresów zatrudnienia i ubezpieczenia dla uzyskania uprawnień do świadczeń z tytułu bezrobocia,
- transfer świadczeń w trakcie poszukiwania zatrudnienia w innym państwie członkowskim z zachowaniem prawa do świadczeń z tytułu bezrobocia.

Każdy bezrobotny obywatel Polski, który pracował za granicą ma możliwość ubiegania się o ustalenie uprawnień do zasiłku w kraju, w którym ostatnio świadczył pracę. W przypadku rozwiązania stosunku pracy w jednym z krajów członkowskich UE osoba może bezpośrednio w tym kraju zgłosić się do instytucji właściwej do spraw bezrobocia w celu ustalenia uprawnień do zasiłku na zasadach ustawodawstwa tego państwa.

Jeżeli podczas ostatniego zatrudnienia za granicą osoba posiadała swoje "zwykłe miejsce zamieszkania w Polsce, gdzie koncentrują się jej najważniejsze sprawy życiowe" i po powrocie do kraju będzie ubiegała się o zasiłek na mocy polskiego ustawodawstwa z uwzględnieniem okresów pracy za granicą koniecznym jest przedstawienie dokumentu U1, potwierdzającego okresy zatrudnienia i ubezpieczenia, wystawionego przez instytucję właściwą państwu zatrudnienia.

Osoba bezrobotna z prawem do zasiłku zarejestrowana w powiatowym urzędzie pracy ma możliwość poszukiwania pracy w innym kraju członkowskim Unii Europejskiej oraz prawo do transferu tego zasiłku za granicę. Formularz U2 potwierdzający prawo do tego transferu, wydawany jest na wniosek bezrobotnego przez wojewódzki urząd pracy właściwy ze względu na miejsce zamieszkania bezrobotnego.

W sytuacji, gdy do Polski w celu poszukiwania pracy przyjeżdża bezrobotny z innego państwa członkowskiego UE/EOG oraz Szwajcarii, rejestruje się w powiatowym urzędzie pracy jako osoba poszukująca pracy przekładając formularz U2. Zasiłek wypłacany jest przez instytucję, która wydała zgodę na poszukiwanie pracy w Polsce, bezpośrednio na wskazane konto przez bezrobotnego.

Wojewódzki Urząd Pracy pełni funkcję instytucji właściwej w zakresie zadań dotyczących koordynacji systemu zabezpieczenia społecznego, przyjmuje i rozpatruje wnioski bezrobotnych o wydanie odpowiednich zaświadczeń oraz wydaje decyzje w sprawach świadczeń z tytułu bezrobocia.

Tabela 12. Liczba wydanych decyzji i dokumentów dotyczących koordynacji systemu zabezpieczenia społecznego w latach 2010–2015

wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015	UWAGI
Liczba wydanych zaświadczeń E301/dokumentów U1	227	194	290	433	479	461	Dokument dotyczący potwierdzenia zatrudnienia w Polsce w celu doliczenia stażu pracy za granicą do ustalenia zasiłku dla bezrobotnych.
Liczba wydanych zaświadczeń E302/dokumentów U006	51	44	42	17	34	34	Poświadczenie sytuacji rodzinnej członków rodziny, którzy mogą być uwzględnieni przy naliczaniu świadczeń dla bezrobotnych w innym kraju.
Liczba wydanych zaświadczeń E303/dokumentów U2	14	5	10	29	15	32	Transfer zasiłku z Polski do innego kraju.
Liczba transferów zasiłku z innego kraju do Polski / zarejestrowanych osób w sprawie transferu zasiłku z UE do RP	645	404	259	287	299	466	Od m-cia maja'2010 nie są wydawane decyzje dla bezrobotnych transferujących zasiłek z krajów UE do Polski (jednak nadal osoby te są rejestrowane

							w PUP jako poszukujące pracy i sprawy prowadzone są przez WUP).
Liczba decyzji administracyjnych z zaliczeniem pracy za granicą	2236	3538 34% 54% 11%	3667 32% 52% 16%	4055 28% 52% 19%	6024 19% 47% 34%	7161 19% 42% 39% umarzających postępowanie, z reguły na wniosek strony	Liczba wszystkich decyzji
Liczba złożonych odwołań od decyzji	62	109	98	72	123	120	tj. 1,7 % odwołań (w 2014 r. -123 odwołań, tj. 2% wszystkich decyzji.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

Prowadzona w Wojewódzkim Urzędzie Pracy w Krakowie analiza materiału dowodowego zgromadzonego w postępowaniach administracyjnych o ustalenie uprawnień do zasiłku po pracy za granicą oraz rozmowy z klientami wskazują na to, iż najczęstszymi powodami wyjazdu za granicę naszych obywateli są: brak pracy w Polsce oraz względy ekonomiczne. Natomiast osoby młode deklarują również chęć rozwoju zawodowego i nauki języków obcych. Do najczęściej podejmowanych za granicą prac zaliczyć możemy opiekę nad osobami starszymi; pracę w zakładach przemysłowych przy taśmie oraz pracę w rolnictwie, w tym zbieractwo.

Czas przebywania naszych obywateli za granicą możemy natomiast podzielić na wyjazdy sezonowe, w tym bardzo krótkie nawet kilka razy w roku. Najczęstszym kierunkiem tych wyjazdów są Niemcy oraz Holandia.

Druga grupę wyjeżdżających za granicę stanowią osoby przebywające poza Polską od kilku nawet do kilkunastu lat, w tym przypadku najczęstszym kierunkiem wyjazdów są Wielka Brytania oraz Irlandia. Osoby te najczęściej przebywają tam ze współmałżonkiem oraz dziećmi. Należy tu jednak podkreślić, iż pomimo długiego pobytu poza Polską osoby te często deklarują, iż ich wyjazd za granicę nie był związany z zamiarem pozostania tam na stałe.

Trzecią grupę wyjeżdżających stanowią pracownicy przygraniczni czyli osoby deklarujące, iż w czasie swego zatrudnienia za granicą dojeżdżają do Polski co najmniej raz w tygodniu. W tej grupie wymienić należy wyjazdy do Austrii, Słowacji oraz Republiki Czeskiej.

Specyficzną sytuację mamy natomiast w Danii, w której konsekwencją świadomych wyborów naszych obywateli jest nie płacenie dobrowolnych składek z tytułu bezrobocia. Konsekwencjami tych decyzji jest otrzymanie dokumentów potwierdzających zatrudnienie na terenie Danii, które nie podlega ubezpieczeniu z tytułu bezrobocia, co skutkuje nie zaliczeniem tych okresów do prawa do zasiłku dla bezrobotnych w Polsce.

Wyjazdy do pozostałych państw UE/EOG lub Szwajcarii trudno zakwalifikować, do którejś z ww. grup gdyż zdarzają się wyjazdy sezonowe jak również trwające kilka lat.

Jako najczęstsze powody powrotu do Polski nasi obywatele deklarują tęsknotę za rodziną i krajem oraz wypalenie zawodowe z powodu pracy poniżej swych kwalifikacji pomimo, iż za granicą istnieje możliwość ubiegania się o zasiłek dla bezrobotnych oraz dalszego poszukiwania tam pracy.